ժՉ. Տարի Թիւ 5 (185), ՄԱՅԻՍ 2022 Մշակութային, Ընկերային, Այլազան Պարբերաթերթ

Volume 16, No. 5 (185), MAY 2022 Toronto Armenian Community Newspaper

TO ADVERTISE IN **CANADA's ONLY** ARMENIAN MONTHLY **NEWSPAPER** CALL 416-878-0746

Eight Nobel Laureates to Arrive in **Armenia for Starmus Festival**

STARMUS VI

Canadian astronaut Chris Hadfield is on the list of attendees

Eight Nobel laureates, including renowned biochemist and molecular physiologist Tim Hunt, will arrive in Armenia to take part in the Starmus Festival to be held in Armenia on September 5-10.

The star-studded sixth international gathering will celebrate art, music, and science in the capital Yerevan and travel to other Armenian cities.

Starmus co-founder astrophysicist Garik Israelian has revealed that Canadian astronaut Chris Hadfield, whose lectures are attended by 10,000-15,000 people will also participate in the festival. In 2013, while rotating around the Earth, Hadfield recorded a cover of David Bowie's early career hit, "Space Oddity". Four years later, the music video they created and released has been viewed more than 51 million

Israelian also said that famous rock stars will travel to Armenia, adding that System of Down frontman Serj Tankian and jazz pianist and composer Tigran Hamasyan too will join the event. SpaceX founder Elon Musk and the original lead singer of Genesis Peter Gabriel are also interested in the festival.

Among participating Nobel Laureates are: French microbiologist and biochemist Emmanuelle Charpentier, American theoretical physicist Kip Thorne, Swiss astrophysicist Michel Mayor, Canadian optical physicist optical physicist, American astrophysicist George Smoot, Norwegian neuroscientist Edvard Moser, Swiss biophysicist Kurt Wüthrich and American astrophysicist Adam Riess. Many other scientist, space historians, engineers, astronauts and cosmonauts as well as iPod and iPhone co-inventor Tony Fadell will take part in the event.

The festival will be open to universities and other attendees. Events will also be organized in Gyumri and other towns so that the festival has a wider reach.

Starmus is a global festival of science communication and art that brings together the most brilliant minds on the planet.

Israelian came up with the idea of establishing Starmus in 2005, when he compiled a unique library of acoustic sound waves produced within the bodies of stars. Other scientists then joined forces with Dr. Brian May, astrophysicist and legendary guitarist of the band Queen, to create the festival that would bring the space stars together with music.

Յայոց Ցեղասպանութեան 107-ամեակի Ոգեկոչումը Օթթաուայի Մէջ

Յայկական Ցեղասպանութեան 107-ամեակի պաշտօնական նշումէն պատկերներ, Օթթաուա, Ապրիլ 24։

Ապրիլ 24-ին, Օթթաուայի մէջ գանատահայութիւնը յիշատակեց Յալոց **Ցեղասպանութեան 107-րդ տարելիցը**։ Ոգեկոչման իրենց մասնակցութիւնը բերին` Թորոնթոյէն, Գէմպրիձէն, Լաւալէն, Մոնթրէալէն, Յամիլթընէն, Սէնթ Գաթրինզէն եւ այլ վայրերէ Օթթաուա ժամանած հայորդիներ։

Գանատայի Յայ Դատի յանձնախումբին կողմէ կազմակերպուած բողոքի ցոլցը այս տարի բացառապէս տեղի ունեցաւ Օթթաուայի թրքական դեսպանատան դիմաց։ Միւս կողմէն, սակաւաթիւ թուրք եւ ազերի ցուցարարներ հակահայ պաստառներով նախաձեռնած էին հակացոյց մը եւ կը վանկարկէին hակաhայ լոզունքներ:

Յանդիսութիւնը սկիզբ առաւ Գանատալի, Յալաստանի եւ Արցախի օրհերգներով։

33Դ Բիւրոյի ներկայացուցիչ ~~3~~ակոբ Տէր Խաչատուրեան նշեց, որ մեր պատմութեան մէջ բազում պարտութիւններ ունեցած ենք, բայց իւրաքանչիւր պարտութիւն մղած է մեզ միանալու ագգային գափարախօսութեան շուրջ եւ նոր զարթօնքով կերտելու նոր լաղթանակներ։ Ան կոչ ուղղեց հայ ժողովուրդին` արթննալու իր թմբիրէն, մէկդի նետելու լուսահատութեան ու բարոլալքման ալիքները եւ լծուելու հայրենիքի փրկութեան գործին։

33Դ Կեդրոնական Կոմիտ<u>է</u>ի ներկայացուցիչ Միեր Գարագաշեան նշեց, որ ալսօրուան գոլգը երկու նպատակ կր հետապնդէ. առաջին` ոգեկոչում մեր մէկ ու կէս միլիոն զոհերուն, եւ երկրորդը` հայրենիքի փրկութեան ուխտի վերանորոգում, կոչ ուղղելով աշխարհասփիւռ իայութեան` թեւ-թիկունք կանգնելու Յա-

յաստանին ու Արցախին, դառնալու մեր 🛮 քի խայծը անմար պահել մեր եւ նոր սենորօրեայ ազատագրական պայքարի րունդներու սրտին ու կեանքին մէջ։ Աարտաքին պարիսպները եւ կերտելու նոր ժամանակներու անկախութիւնն ու ինքնիշխանութիւնը։

Այնուհետեւ, խօսք առին ጓՅԴ «Արմէն Գարօ» Ուսանողական միութեան ներկայացուցիչ Մարինա Քասիսն ու Կեդրոնական վարչութեան ներկայացուցիչ Ռիթա Մուրատեանը, որոնք շեշտեցին երիտասարդութեան յանձնառութիւնը` շարունակելու պահանջատիրական պայքարը եւ Յայաստանի ու Արցախի բարգաւաձման ու հզօրացման ուղղուած աշխատանքները։

Եզրափակիչ պատգամով հանդէս եկաւ Գանատալի Յալոց Թեմի Առաջնորդ S. Բաբգէն Արք. Չարեան եւ նշեց, որ նահատակներու ժառանգորդներուս պարտքն է՝ անոնց լիշատակը, հաւատ-

նոնց նահատակութիւնը եւ կտակը արժեցուցած եւ իրականուցած կ'ըլլանք, երբ նահատակներու հոգին մեր մէջ ապրեցնենք եւ միասնական ձիգերով անոնց անաւարտ երազները իրականաց-

Յանդիսութեան ընթացքին Նուշիկ Մխճեան ասմունքեց «Ապրում եմ եւ ոչ վերապրում» բանաստեղծութիւնը, Արիանէ Թասլաքեան ընթերցեց Աւետիս Ահարոնեանի «Յարգանք քեզ» խորագրով կտորը, իսկ «Դրօ-Գետաշէն» մասնաժիւղի պատանիները ասմունքեցին Պարոլը Սեւակի «Նրանք Ընկան» բանաստեղծութիւնը։ Աւարտին, հայրենասիրական երգերով հանդէս եկաւ Սագօ Թաշճեան։

Where Summers Last a Lifetime

FOR CAMPERS AGES 8-15

An overnight camp located in the majestic Catskill Mountains of New York State

Where campers acquire new skills, explore their heritage and foster lifelong friendships

Nestled in 365 acres of forestland with a private, spring-fed lake

VIRTUAL

www.campnubar.org

MUSICIANS OF ALL HERITAGES

Explore Armenian Music & Culture

Masterclasses with World Renowned Musicians

Lectures with Armenia's Top Musicologists

Virtual Tours of Armenia

Weekly Group Meetings

JUNE 20-30, 2022 www.agbumusicalarmenia.org APPLY NOW

Արցախի եւ Յայաստանի Կողքին. «Պաշտպանելով Արցախը՝ Պաշտպանենք Յայաստանը» Զօրակցական Յաւաք

Խաժակ Գուլաձեան

Ապրիլ 9-ին, Թորոնթոյի Յայաստանի Յանրապետութեան հիւպատոսարանին առջեւ՝ ի նպաստ Արցախի եւ Յայաստանի տեղի ունեցաւ զօրակցական հաւաք մը` ներկայութեամբ երիտասարդ հայորդիներու, որոնք բարձրացուցած էին Արցախի եւ Յայաստանի դրօշակները եւ պաստառներ, որոնց «Պաշտպանելով Արցախը` Պաշտպանենք Յայաստանը», «Յանուն Արցախի, Փրկե՛նք Յայաստանը», «Սփիւռքը Արցախի Կողքին է», «Նիկոլը չի ներկալացներ հայութեան շահը», «Թուրքն իմ թշնամին է», «Յայաստանը Թրքական Միջանցք Չէ», «Արցախր Ազրպէլձանին Մաս Պիտի Չկազմէ», «Տէր ենք Արցախին, տէր ենք Յայաստանին», «Յամազգային դիմադրութեամբ պիտի հասնինք լաղթանակի», «Յանուն Արցախի, Յանուն հայաստանի, Յանուն հայ Ժողովուրդի, պիտի հասնինք յաղթանակի»։

Յաւաքի բացումը կատարեց ՅՅԴ -Գանատայի Երիտասարդական Միութեան (ԳԵՄ) «Սիմոն Ջաւարեան» մասնաձիւղի անդամ Սերենա Ղազարեանը եւ նշեց, որ Յայաստանի գործող իշխանութիւնը, արհամարհելով արցախահայութեան դիմագրաւած դժուարութիւնները, ձիգ չի խնայեր Թուրքիոյ եւ Ազրպէյճանի հետ բարելաւելու իր յարաբերութիւնները։ Այս բոլորին դիմաց, կառչելով «խաղաղութեան դարաշրջան» գաղափարին, ընդունելի կր համարէ բանակցային սեղանին դրուած ազրպէյճանական ու թրքական բոլոր նախապայմանները։

Ապա Ղազարեան բացատրեց, որ հաւաքը կը նպատակադրէ`

-Յայաստանի այսօրուան իշխանութիւններուն ցոյց տալ, որ իրենք իրաւունք չունին հայ ժողովուրդի սեփականութիւնը, հայրենիքը, իրաւունքները

-Ամբողջ աշխարհին ցոյց տալ, որ կը բանակցին անձի մը հետ` Նիկոլ Փաշինեան անունով, որ չի ներկայացներ

«Պաշտպանելով Արցախը` Պաշտպանենք Յայաստանը» զօրակցական հաւաք Թորոնթոյի Յայաստանի Յանրապետութեան հիւպատոսարանին առջեւ

քաղաքական, դիւանագիտական եւ լրատուամիջոցներուն ուշադրութեան իրաւիրել, թէ ինչ որ տեղի կ՝ունենայ Արցախի մէջ այսօր, մարդու իրաւունքներու եւ ազգերու ազատ ինքնորոշման իրաւունքի լստակ ոտնահարում է եւ միջազգային ընտանիքը իր լռութեամբ մեղսակից է այդ հոլովոյթին։

եւ վերջապէս թուրք-ազերի թշնամիին իմացնել, որ հայութեան յանձնառու հատուածը Յայ Դատի պահանջատիրութեան իր անդուլ պայքարը կը շարունակէ անշեղօրէն, աշխարհի չորս ծագերուն։

Ղազարեան ըսաւ. «Ցեղասպանին իետ սեղան նստիլն ու համաձայնութիւններ մշակելը նոր ցեղասպանութիւններու ու կորուստներու առիթ կ'րնձեռէ։ Մենք, ցեղասպանութենէ ձողոպրած ժողովուրդի ժառանգներս, ընդվզած ենք եւ չենք ընդունիր մեր տունէն ներս թափանցած պարտուողականութեան ու անձնատուութեան բիծը։ Մենք, սփիւռքի մէջ ծնած եւ հասակ առած երտասարդներս` մեր ամբողջական ներուժով, Արցախի եւ Յայաստանի կողքին ենք, հայ զինուորին եւ հայկական բա- որ Պրիւքսէլի մէջ այս իշխանութւիննե- յաստան»։

նակին կողքին ենք»։

Ապա, 33Դ «Քրիստափոր» Պատանեկան Միութենէն Դրօ Չարշաֆեան կարդաց Արցախի Յանրապետութեան Ազգային Ժողովի Յայտարարութիւնը։

ጓՅԴ «Սողոմոն Թեիլիրեան» կոմիտէի անունով խօսք առաւ Ժան Պալձեան։ Ան լալտնեց, որ ոչ մէկ ընտրուած կառավարութիւն իրաւունք ունի իր երկոին սահմանները հարցականի տակ դնել եւ Փաշինեան ժողովուրդին համաձայնութիւնը չունի հայապատկան hnդեր նուիրելու թշնամիին եւ իրաւունք չունի մեր անունով բանակցելու թշնամիին հետ կամ որոշելու մեր հայրենիքին ապագան։ Պալձեան աւելցուց` «Մե՛նք, Արամ Մանուկեանի, Զօրավար Դրոյի, Գէորգ Չաւուշի, Սերոբ Աղբիւրի, Թաթուլ Կրպէյեանի, Շահէն Մեղրեանի, Կարօտի, Քրիստափոր Արթինի, Գէորգ Յաձեանի ու Ալպերի ընդմէջէն պիտի շարունակենք մեր պալքարը` ստեղծելու ինքնիշխան Արցախ ու անվտանգ Յալրենիք»։ Պալձեան լուսարձակի տակ առաւ ամէնուրէք մեր բողոքի ալիքները բարձրացնելու կարեւորութիւնը նշելով,

ժ. Պալձեան խօսքի պահուն

րը մէկդի դրին մեր գերիներու եւ անյայտ կորած տղոց թղթածրարը եւ թէ միջազգային քաղաքական կողմերը պէտք է լուծում գտնեն այս հարցին։ Ան աւարտեց իր խօսքը ըսելով` «Իմ անունս է Յայ, Մականունս Եան, Եռագոյնս միշտ ուժէղ է, Կեցցէ՛ Սփիւռք, Արցախ ու Յա-

Յայոց Ցեղասպանութեան 107-ամեակը Ոգեկոչուեցաւ Գէմպրիձի Մէջ

տեղի ունեցաւ Ապրիլեան Մեծ Եղեռնի ոգեկոչում, կազմակերպութեամբ՝ Գէմպրիձի Յայ Դատի լանձնախումբին։

խումբի անդամներ, Գանատայի Յայ Դատի գրասենեակի գործադիր տնօրէնը, քաղաքական հիւրեր, պատկան մարմիններու եւ միութիւններու ներկայացուցիչներ եւ մեծն Գէմպրիձի տարբեր շրջաններէ ժամանած հայորդիներ։

ՅՄԸՄ Գէմպրիձի դրօշակակիր սկաուտներու առաջնորդութեամբ, սրահ մուտք գործեցին պատուոլ հիւրերը, որմէ ետք Գանատայի եւ Յայաստանի օրիներգներով հանդէս եկաւ Լուսիկ Արոյեան, ապա ներկա-

Օրուան հանդիսավար Ալիս Նաճարեան անգլերէնով ողջունեց ներկաները եւ ամփոփ պատմական մր ներկայացուց։ Յանդիսութեան ներկայ ե- Ցոլեր Մկրտիչեան հայերէնով ລ້ອງ ງົ່ມນັ້ນແກ່ພງກ ປະຖຸການພໍ່ເພັ້ນ ຂໍ້ເ ປ່ຽນພຸກັກຝັກ ລີພາ ງາພ່ທັກ ງເພ່ນລ້ວ Կոմիտէի եւ Գանատայի Յայ- նախումբի խօսքը։ Գարլօ Ահա-Դատի Շրջանային յանձնա- րոնեան մենկաբանեց «Ախ- տայի խորհրդարանի անդամպերս ու Ես» երգը։

Օրուան պատգամաբերը՝ Գանատայի Յայ Դատի գործադիր տնօրէն Սեւակ Պէլեան, լայտնեց, որ այս օրը սուգի օր չէ այլեւս, այլ հպարտութեան օր է, որովհետեւ մենք չենք ձանչնար վախը եւ չենք ընդունիր nրեւէ արգելք արդարութեան հասնելու ճանապարհին։ Ան իր խօսքին մէջ նշեց, թէ Թուրքիոյ եւ Ազրպէյձանի վերջին գործողութիւնները կր հանդիսանան Յալոց Ցեղասպանութեան շարունակութիւնը եւ նոր սպառնա-

Ապրիլ 22-ի երեկոլեան, լարգեցին մէկ ու կէս միլիոն նա- թեան։ Պելեան շեշտեց, որ Յա-Գէմպրիզի Յայ Կեդրոնէն ներս՝ հատակներուն՝ յիշատակը։ յոց Ցեղասպանութիւնն ու Արցախեան պատերազմը պէտք չէ այլեւս միայն խորհրդանշական իռչակագրերով նշուին, այլ ամենայն արագ միջոցին, պէտք է վճռական գործողութիւններու ղան` շրջանի հոգեւոր հովիւը, փոխանցեց ጓՅԴ «Արամ-Դրօ» անցնիլ, որպէսզի կանխուի հերթական ցեղասպանութիւնը։

Խօսք առին նաեւ Գանա ներ` Պրայըն Մէյ (MP of Cambridge, Parliamentari Secretary to the Ministry of National Defence, Chair of Canada-Armenia Parliamentary Friendship Group), Դիմ Լուիզ (MP of Kitchener-Conestoga), Պարտիշ Չակկէր (MP of Waterloo), Վալըրի Պրատֆորտ (MP of Kitchener South-Hespeler), Ump Unnhu (MP of Kitchener Centre), Օնթարիոլի խորհրդարանի անդամ Պէլինտա Քարահալիոս (MPP of Cambridge), Գէմպրիձի քաղաները մէկ վայրկեան յոտնկայս լիք են հայ ժողովուրդի գոյու- քապետ Քաթրին ՄըգԿէրի

Ոգեկոչման արարողութիւն Գէմպրիձի մէջ

(Mayor of Cambridge), Քիչնըրի Էմէթա (City of Cambridge քաղաքապետ Պէրի Վրպանովիչ (Mayor of Kitchener), Նորթ Տամֆրիսի քաղաքապետ Սու Ֆաքսըն (Mayor of North Dumfries), Քարէն Րէտմէն (Waterloo Regional Chair), Ճան ษาเมน์รุ่น (Staff Superintendent-Waterloo Regional Police Services), Տոնա Րիտ (City of Cambridge Councillor), Uhpnımu

Councillor).

Յանդիսութեան աւարտին Մուսա Լերան հերոսամարտի յուշարձանին մօտ տեղի ունեցաւ ծաղկեպսակի զետեղում եւ մոմավառութիւն։ Ներկաները երգեցին «Ատանայի Ողբը», եւ Տէրունական Աղօթքով վերջ գտաւ արարողութիւնը։

ժՁ. ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 185

Ս. Զատկուան Տօնին Առիթով Ճաշկերոյթ` Թորոնթոյի Յայ Կեդրոնէն Ներս

Թորոնթոլի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը, Քրիստոսի Ս. Յարութեան տօնին առիթով, կազմակերպեց ձաշկերոյթ մը, Ապրիլ 17-ին, Թորոնթոյի Յայ Կեդրոնի սրահէն ներս։

Երկու տարուան բացակայութենէ ետք, զգալի էր, որ մեր ժողովուրդը իսկապէս կարօտցած է մտերմիկ այդ մթնոլորտը, երբ եկեղեցւոյս մեծ ընտանիքի բոլոր անդամները նուն լարկին տակ պիտի հաւաքուէին։ Յայ Կեդրոնի խոշորագոյն սրահը պահ մը փոքր ու նեղ թուաց ըլլալ` ընդունելու եւ պարփակելու աւելի քան 400 հայորդիներու ներկայութիւնը։

Ճաշկերոյթին բացումը կատարուեցաւ «Ալսօր Յարեաւ» Ս. Յարութեան hիասքանչ շարականով, բարձր կատարողութեամբ եկեղեցւոյս տաղանդաւոր սարկաւագաց դասին։ Անմիջապէս անոր յաջորդեց, ըստ մեր աւանդութեան, «Տուն Օրիներք»ի արարողութիւնը, զոր կատարեց S. Տաթեւ Աւ. Քինյ Միքայէլեան եւ իւրաքանչիւր ներկալ ընտանիք ստացաւ օրինուած նշխարն ու աղը։

Օրուան հանդիսավարը` Բժիշկ Գրիգոր Պէպէձեան, բացման խօսքին մէջ բարի գալուստ յայտնելէ ետք ներկաներուն, շնորհաւորեց բոլորը Քրիստոսի Յարութեան յաղթական տօնին առիթով եւ մաղթեց, որ միասնաբար անցնեն հաճելի երեկոյ մը։

Փունջ մր հոգեպարար շարականներով ելոյթ ունեցան եկեղեցւոյս «Զարէի Ազնաւուրեան» դպրաց դասի երիտասարդ անդամները, խմբավարութեամբ` Անուշ Գալստեանի։

Անմիջապէս անոր յաջորդեց «Մեղրիկ Բարիքեան» կրտսերաց դպրաց դասի տպաւորիչ ելոյթը, խմբավարութեամբ` Յիլտա Գանտահարեանի։ Ելոյթ ունեցան նաեւ կրտսերաց դպրաց դասի անդամներ, քոյր եւ եղբայր Տեսիլ եւ Կարօտ Բելթէքեաններ՝ ներկայաց-

Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ դպրոց դասերը` երգեցողութեան ընթացքին

Եկեղեցլոլ հոգաբարձութեան ատենապետ Յարութ Գասապեան շնորհաւորեց բոլորին Զատկուան Տօնին կապակցութեամբ եւ բարի վայելում մադթեց ներկաներուն։ Ան լատուկ շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր յանձնախումբերու անդամներուն, կամաւորներուն եւ առատաձեռն բարերարներուն, որոնց անխոնջ նուիրումին շնորհիւ կարելի եղաւ յաջողցնել ձաշկերոյթի այս շքեղ ձեռնարկը։

Պաշտօնական բաժնի վերջաւորութեան, հոգեւոր հովիւի յաւուր պատշաճի խօսքը փոխանցեց Վարդան Ծ. Վրդ. Թաշձեան եւ կատարեց ձաշի ու սեղանի օրինութիւնն ու աղօթքը։

Խորհրդաւոր ու տպաւորիչ պաշտօնական բաժինի աւարտին, օրուան հանդիսավարը բեմ հրաւիրեց «Կիլիկիա»

նելով «Յարազատ Յոգի» երգր։ վիկ Կարապետեանր (Guitar), Վրէժ Ղազարեանը (Piano & keyboard) եւ Գէորգ Մանուկեանը (փողային գործիքներ՝ սաքսոֆոն, գլարնեթ, շուի, զուռնայ+), որոնք, իրենց երաժշտութեամբ ու եղանակներով ու նուագելու անզուգական իմտութիւններով, բոլոր ներկաները առաջնորդեցին դէպի ցնծութեան եւ հրձուանքի երանելի բարձունքներ։ «Կիլիկիա» խումբը ներկայացուց հայկական երաժշտութիւնը զանազան արդի ոճերու մէջ եւ անգամ մը եւս մեզի ապացուցեց, թէ որքան հարուստ ու ձոխ է մեր ազգային երաժշտութիւնը։

Բայց պէտք է իսկապէս խոստովանիլ, թէ Ջատկուան Ճաշկերոյթի անսպասելի ու ոգեւորիչ անակնկալը հանդիսացան «Սփիւռքի Ձայն» խումբի երգիչներու քառեակը։ Խումբ մը տղաք, երաժշտական խումբի անդամները` Յո- ծնած եւ ապա Թորոնթոյի Յամազգա- շատակելի երեկոյ մը։

յին միութեան մէջ իրարու ծանոթացած, կրցան իրենց տաղանդով ու հայ երգի բարձրորակ ու սքանչելի կատարումներով, անվարան շահիլ բոլոր ներկաներուն համակրանքն ու հիացմունքը։ «Սփիւռքի Ջայն»ի անդամներն էին` Սեւակ Յարությունյան, Թորոս Մայդոսյան, Լեւոն Կարագլույյան եւ Նվեր Ղազար-

Յարկ է այստեղ նշել, որ գեղեցիկ երաժշտութեան կողքին, ներկաները վայելեցին նաեւ զանազան հայկական եւ միջազգային համեղ ուտեստեղէններ ու անուշեղէններ։ Այս ամէնը սրահէն ներս ստեղծեցին խանդավառ ու իւրայատուկ ուրախ տրամադրութիւն։

Մէկ խօսքով, կրնանք ըսել, որ Ս.-Աստուածածին եկեղեցւոլ մեծ ընտանիքով կրցանք Ս. Ջատկուան Տօնին առորոնք աշխարհի տարբեր ափերու մէջ թիւ միասնաբար անցնել հաճելի եւ յի-

Ս. Թաղման Թափօր եւ Արարողակարգ` Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ Մէջ

Ս. Թաղման հանդիսաւոր թափօրէն պատկերներ

տուածածին եկեղեցւոյ մէջ եւ նախագա- պատճառով, Թորոնթոյի Ս. Աստուածաhութեամբ Գանատայի Յայոց Թեմի Առաջնորդ Բաբգէն Արք. Չարեանի, պել աւանդութիւն դարձած Աւագ Ուրբաթ կատարուեցաւ երեկոլեան ժամերգութիւն եւ կարգ թաղման «Տեառն Մերոլ Յիսուսի Քրիստոսի»:

Ս խորանին առջեւ զետեղուած էր Յիսուս Քրիստոսի գերեզմանը խորհրդանշող եւ կարմիր ծաղիկներով զարդարուած փառաւոր դագաղը։ Յետ եկեղեցական արարողութեան տեղի ունեցաւ Քրիստոսի Ս. Թաղման հանդիսաւոր թափօրը։

Անցնող 2 տարիներու ընթացքին

ծին եկեղեցին չէր կրցած կազմակերօրուան այս խորհրդաւոր թափօրը, որ կր մարմնաւորէ Յիսուս Քրիստոսի խաչելութիւնը ու թաղումը։

Այս մեծահանդէս Թափօրին մասնակցած էին, Առաջնորդ Սրբացան Յալրը` Բաբգէն Արք. Չարեան, եկեղեցւոյս հոգեւոր հովիւները՝ Վարդան Ծ. Վրդ. Թաշճեան եւ Տաթեւ Աւ. Քինլ Միքայէլեան, ինչպէս նաեւ Սարկաւագաց դասի անդամները, Ձ. Ազնաւուրեան երէց դպրաց դասի եւ Մ. Բարիքեան կրտսե-

Մը իր փողորախումբով ու բոլոր սկաուտական վաշտերով, եւ վերջապէս շուրջ 1000 հաւատացեալներ մեր գաղութի անդամներէն։

Ուսամբարձ վերցուած խումբ մր նուիրեալ երիտասարդներու ջանքերով, Յիսուս Փրկչի դագաղը կեդրոնը կը հանդիսանար մեր թափօրին, իսկ առջեւէն կը քայլէր Յիսուս Քրիստոսի չարչարանքները խորհրդանշող կերպարը՝ ուխտաւոր երիտասարդ մր` խաչը ուսին, կ'առաջնորդէր մեր հաւատացեալներու քալլարշաւր։

Աշխատանքային բազմազբաղու-

Աւագ Ուրբաթ, Ապրիլ 15-ին, Ս. Աս- թագաժահրի ստեղծած պալմաններու րաց դպրաց դասի անդամները, ՅՄԸ- թեան պատճառով, այս տարի Թորոնթօ քաղաքի ոստիկաններու խումբը չկրցաւ ներկայ ըլլալ, ապահովելու համար մեր քայլարշաւի հեզասահ ընթացքը։ Այս հանգամանքը պատճառ հանդիսացաւ որ եկեղեցւոյս հոգաբարձութիւնը եւ կազմակերպիչ յանձնախումբր բազմազան կարգադրութիւններ ձեռնակեն։

Քայլարշաւի վերջաւորութեան, երբ թափօրը հասաւ եկեղեցւոյ շրջափակը, ՅՄԸՄի փողերախումբի անդամները կատարեցին շարք մր եկեղեցական շարականներ, ապա բոլորը մտան եկեղե-

Չրոյց` «Georgetown Boys Stories- By Their Sons and Daughters» Գիրքին Յեղինակ Յրատ Բոլատեանի* Յետ

Տիրուկ Մարգարեան Կարապետեան

Գանատայի կառավարութեան որոշումով, 1923-1927-ի միջեւ Գանատա բերուեցան եւ Օնթարիոյի Georgetown աւանին մէջ հաստատուեցան 110 հայ որբեր։ 1915-ի Յայոց ծեղասպանու-թեան հետեւանքով Գանատա տեղափոխուած այս տղաքն ու աղջիկները Georgetown-ի ագարակին մէջ ապրելով կոչուեցան Georgetown Boys: ไปտագալին՝ Գանատալի մարդասիրական այն արարքը կոչուեցաւ Գանատայի Ազնիւ Փորձառութիւնը (Noble Experiment)։ Իսկ Ճորձթուանի տղաքը դարձան գանատացի եւ հայ գաղութի գործուն անդամներ։

Մինչ օրս քանի մը հեղինակներ Ճորձթաունի տղոց մասին գիրքեր հրատարակած են. վերջերս Յրատ Բոլատեան հրատարակեց «Georgetown Boys Stories By Their Sons And Daughters» ուսումնասիրութիւն-գիրքը, որ կը բովանդակէ վաւերագրական նիւթեր, nրոնք յիշուած են տղոց հարազատ զաւակներուն վկայութեամբ։ Յրատ Բոլատեանի հետ սոյն գիրքին հրատարակութեան առթիւ հարցազրոյց մը ունեցանք իմանալու գիրքի ստեղծման ըն-թացքը եւ հոն ներառուած նիւթերը։

լու որոշումը ինչպէ՞ս կայացուցիք։ Պատասխան Georgetown Boys-ը

պատմական իրականութիւն մըն է, որ պէտք է յիշուի գանատական պատմութեան մէջ՝ մասնաւորապէս ոչ հայերու կողմէ։ Ճիշդ այդ պատճառով որոշում կայացուցի այս գիրքը գրելու եւ հրատարակելու։ Ցեղասպանութեան ձիրաններէն փրկուած ու որբացած մեր պապիկմամիկներու, ինչպէս նաեւ հոս` Ճորձթաունի տղոց պարագային` փրկութեան եւ աշխատասիրութեան շնորհիւ, արժանապատիւ կեանք մր ապրելու տասնեակ դրուագներ կը յիշեմ այս գիրքիս մէջ. անոնք ընդհանրապէս պատմուած են իրենց հարազատ զաւակներուն կողմէ եւ փոխանցուած ինծի։

3.- Ճորճթաունի տղոց Գանատա հասնելուն ու հաստատուելուն պատմականը կրնա՞ք հակիրձ ձեւով ներկայաց-

նել մեր ընթերցողներուն։ Պ.- Անշո՛ւշտ։ 1923-ին Գանատայի մէջ կը հիմնուի ARAC. Armenian Relief Associaion of Canada. Միութեան գործադիր անդամներէն մէկն էր պրն • 'b7 -Լեւոն Պապայեանը, որ Գանատայի կառավարութենէն կը խնդրէ Միջին Արեւելքի հայ որբերէն ոմանք ուղարկել Գանատա։ 1923-1926-ի միջեւ, երեք հանգրուաններով Յունաստանէն 110 հայ որբեր կը հասնին Գանատա եւ կր տեղաւորուին Օնթարիօ նահանգի Ճորձթաուն քաղաքի ագարակներէն մէկուն մէջ, որ յետագային կը կոչուի «Ճորձ-թաունի Յայ Տղոց Տուն»։ Յայ որբերը աշխատած են ագարակին մէջ, որպէս հողագործներ եւ միեւնոյն ժամանակ կրթութիւն ստացած են ագարակի դպրոցրս սէջ։ Տարրսեր ետք, պատասխանատուները կ'առաջարկեն տղոց` փոխել իրենց անունները, սակայն տղաքը կր մերժեն րսելով, որ իրենց ծնողներէն եկած այդ ժառանգութիւնը (հայկական անունները) կ'ուզեն պահպանել եւ այդպէս ալ կ'ըլլայ. անոնք կ'ապրին հայօրէն` պահպանելով իրենց անուններն ու ազգութիւնը։

Գանատայի կողմէ միջազգային մաշտապով առաջին մարդասիրական

գործողութիւնն էր ասիկա։

՝ 2010-ին, պաշտօնական արարողու-թեամբ, Արամ Ա. Կաթողիկոսի ներկայութեամբ, պատմական այս վայրը, կը իռչակուի «Քաղաքապետական ժառանգութեան պատկանող պատմական պահպանուած վայր»:

R.- Մինչեւ գիրքին հրատարակու-

թիւնը ինչպիսի՞ պրպտումներ ըրիք եւ ծը յստականալ։ Յետեւաբար, Յունիս որո՞նք եղան ձեզի նիւթեր ապահովող աղբիւրներն ու խորհրդատուները։

Պ.- Այս գիրքին պատրաստութիւն<u>ն</u> ու հրատարակութիւնը պիտի նմանցնեմ ձամբորդութեան մը, որ կը սկսի առանց քարտէզի։ Աշխատանքը սկսած պահուս չէի գիտեր, թէ որո՞ւ պիտի դիմեմ, նիւթերը ինչպէ՞ս ապահովեն եւ ի վերջոյ այս աշխատանքը ինչպէ՞ս ապահով ափ պիտի հասցնեմ։ Harry Hatch Խաչատուրեանի աղջիկներէն մին՝ Suzanne Hatch, որուն նկարը գիրքին կողքին վրայ կը տեսնէք, ինծի ներկայացուց Գարլ Ճորձեանը, որ զաւակն է Գէորգ Գէորգեանին` Ճորձթաունի տղաներէն մէկուն։ Գարլը ինծի CD մը դրկեց, ուր տեղեկութիւններ, հասցէներ եւ անուններ կային եւ այդ CD-ն հանդիսացաւ բանալին այն դրան, ուրկէ մտնել կարելի էր դէպի Ճորձթաունի տղոց իրական

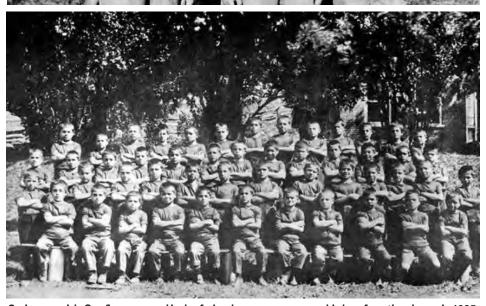
2018-ին սկսած աշխատանքս աւարտեցի Սեպտեմբեր 2019-ին։

Յոս տեղին է յիշել, որ զաւակս` Տիգ-րան Բոլատեան, ինքն է «The Georgetown Boys Stories By Their Sons And Daughters» գիրքիս ամբողջ աշխատանքին դասաւորողն ու կարգաւորողը` էջադրումէն մինչեւ ձեւաւորում։ Կ'ուզեմ յիշել, որ Ճորձթաունի քանի մը տղոց զաւակները եւ իմ բարեկամներէս ոմանք սիրալօժար աջակցեցան այս գիրքին հրատարակութեան ծախսերուն։

Յ.- Եղա՞ծ են արդեօք յիշարժան պարագաներ կամ դէպքեր, որոնք յիշուած են այս գիրքին մէջ եւ կը յուզեն ձեզ։

Պ.- Շատ յիշարժան պարագաներ կան այս գիրքին մէջ, եւ ամէն անգամ գիրքը կարդացած պահուս կը յուզուիմ են աչքերս արցունքով կը լեցուին։ Առաջինը` Լոռն Շիրինեանի յիշա-

Յունաստանի Քորֆու քաղաքէն ժամանած որբ տղոց առաջին խումբը, Ճորձթաուն,1925։ Նկարը` Աբրամեան ընտանիքի հաւաքածոյէն։

աշխարհ։ Պրպտումներու աշխատան- տակութիւնն է։ Ան իր գիրքին մէջ յիշած քիս ընթացքին նաեւ դիմեցի պատմաբաններ` փրոֆեսորներ Լոռն Շիրինեանին, Իզապէլ Գաբրիէլեանին եւ Սօնա Ջէյթլեանին, որոնք ամենայն համեստութեամբ օգնեցին ինծի իրենց խորհուրդներով, հետեւաբար, իրենց խորհրդատուութեամբ եւ ցուցմունքներով է, որ հեզասահ ընթացաւ այս գիրքին պատրաստութիւնը:

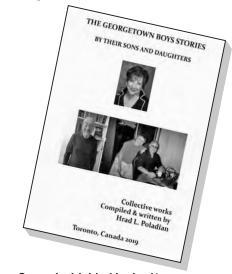
Այն ժամանակ Թորոնթոյի հոգեւոր հովիւն էր S. Գեղարդը, որ ինծի առաջարկեց խօսիլ հայերուն մասին գրուած զոյգ գիրքի հեղինակ Մարշա Ֆորչուքին հետ եւ, ահաւասիկ, պրպտումներու արկածալից օրերը սկսան։ Կապեր ստեղծեցի Ճորձթաունի 10 տղոց զաւակներուն հետ, որոնք առանց զլանալու` իրենց ծնողքին նկարները, կեանքի իանգրուանները եւ ընտանիքին մասին տեղեկութիւնները ուղարկեցին ինծի, հետեւաբար, Ճորձթաունի տղոց կեանքի շղթային օղակները սկսան իրարու քով գալ եւ այսպիսով գիրքիս ուրուագի-

է, թէ տարիներ առաջ ինչպէս Ճորձթաունի տղոց յիսնամեակին առիթով հաւաքոյթ մը կազմակերպուած էր եւ ինք իր ոօր (որբ տղոցմէն մէկը) հետ, առանց ուզելու, գացած եւ մէկուսի կեցած է եւ իբրեւ օտար, վերապահօրէն հեռուէն դիտած է զանոնք։ Սակայն hoրը ընկերները եւ հոն գտնուող ներկաները, երբ իրեն մօտեցած եւ հետը ջերմօրէն զրուցած են` իր հայկական կէները կեանքի կոչուած են եւ հոն ինք գիտակցած է, որ ժառանգորդն է այնպիսի պատուաբեր ազգի մը, որ արժանի է լարգանքի ու մեծարանքի, «I am the inheritor of a proud Armenian heritage», կը գրէ ան։

Երկրորդը՝ Harry Hatch-ին Յէմիլթընի մէջ ապրող աղջկան յիշատակութիւնն է։ Վէրին համաշխարհային Երկրորդ Պատերազմին մասնակցելու համար Անգլիա կ'ուղարկուի, սակայն շնորհիւ իր ինքնաշարժ քշելու հմտութեան (անցեալին, Ճորձթաունի մէջ hn-

Յրատ Բոլատեան

Յրատ Բոլատեանի հեղինակած՝ Georgetown Boys Stories by Their Sons and Daughters գիրքի կողքը

ղագործութեամբ աշխատած ժամանակ մեքենարօրի վարիչը եղած է), սպաներուն վարորդը կը դառնայ եւ պատերազմի թէժ գիծէն հեռու կը մնայ։ Օր մը իայ աղջիկներու հանդիպելու համար, երբ երեկոյթի մը կը մասնակցի Ռոքսանա անունով աղջկայ (իր ապագայ տիկնոջ) մը հետ կը ծանօթանայ եւ իրենց մէջ նամակագրութիւն մը կը սկսի։ Ամէն օր, առանց բացառութեան, Յէրին նամակ կը գրէ սիրահարած աղջկան։ Օր մըն ալ Ռոքսանային ուղարկած նամակներէն մէկուն մէջ ամուսնութիւն կը խսորէ իրմէ։ Աղջիկը, շուարած, հօրը քով կ'երթայ եւ անոր կարծիքը կը խնդրէ. «Անձ մը, որ պատերազմի մէջ ըլլալով հանդերձ, ամէն օր, առանց բացառութեան նամակ կը ղրկէ քեզի, ուրեմն լաւ ամուսին ըլլալու ատակ է», կ'ը-սէ հայրը։ Անոնք կ'ամուսնանան եւ 3

աղջիկներով կը բախտաւորուին։ Ուրիշ օրինակ մը` Turco-Persian Rugs գորգավաճառի խանութին տիրոջ՝ Գրիգոր Գասպարեանի պատմութիւնն է։ Ճորձթաունի տղոցմէ մէկը եղող Գրիգորը կ'աշխատէր գորգավաձառ Պրն. Իւթիւձեանի խանութին մէջ եւ տուն-տեղ չունենալուն պատճառաւ խանութին մէջ կր գիշերէր ու գորգերուն վրալ կր քնանար։ Վարպետին մահանալէն ետք, Պրն. Իւթիւձեանի տիկինը առաջարկած է, որ իբր գործընկեր աշխատի հոն։ Տարիներ ետք, շնորհիւ իր աշխատասիրութեան` ինք կը դառնայ այդ խանութին տէրը, եւ իր բարեկամները` Ճորձթաունի տղաքը կը կանչէ, որ իրեն հետ աշ-

R.- Արդեօք hանդիպա՞ծ էք այդ տասը զաւակներուն, որոնք յօժարած էին ձեզի աջակից դառնալով` ապահովելու իրենց ծնողքին կեանքի կարեւոր հանգրուաններուն տեղեկութիւնները։

Պ.- Դժախտաբար համավարակը պատմառ դարձաւ, որ մենք անձամբ հանդիպումեր չունենանք` ի բացառեալ երկու հոգիին, սակայն բոլորը սիրայօժար մասնիկց դարձան այս ծրագրին յաջողութեանը, որովհետեւ բոլորն այ հոգիով եւ սրտով 100% հայ են, եւ հա-

Յայոց Ցեղասպանութեան 107-րդ Ամեակի Ոգեկոչում Եւ Ընկերային Յաւաք` Ս. Երրորդութիւն Եկեղեցւոյ Մէջ

կերտութիւնը նշեց Յայոց Ցեղասպանութեան 107-րդ տարելիցը Ս. Երրորդութիւն Եկեղեցւոյ մէջ։

Ոգեկոչման հանդիսութեան ներկայ էին Զարեհ Ա. Քինլ. Զարգարեան՝ Գանատահալոց փոխառաջնորդ եւ հոգեւոր հովիւ Ս. Երրորդութիւն Յայց. Առաք. եկեղեցւոյ, Արթուր Սարկաւագ Վարդանյան, դպրոցի տնօրէնութիւնը, խորհուրդի անդամներ, ուսուցիչներ եւ ծնողներ։

Նախքան հանդիսութեան սկսիլը աշակերտները երգեցին զոյգ քայլերգները, դպրոցի հիմնը եւ արտասանեցին Պարոյր Սեւակի «Քիչ Ենք, Բայց Յայ ենք» բանաստեղծութենէն համար մը, այնպէս ինչպէս սովորութիւն էր ընել իւրաքանչիւր Շաբաթ օր դպրոցէն ներս։ Անոնք ուշադրութեամբ ունկնդրեցին փոխտնօրէն Արա Տէր Յարութիւնեանի ոգեշնչող բացման խօսքը եւ մասնակից դարձան դպրոցի առաւօտեան արարողութեան մաս կազմող յատկանշական «Բարի լոյս»ի մաղթանքին։ Գործակից տնօրէն Պէթթի Փանոսեան իր խօսքին մ`էջ շեշտեց` Յայոց Ցեղասպանութիւնը յարատեւ յիշելու եւ նոր սերունդի պաիանջատէր րլյալու անիրաժեշտութիւնը, մինչեւ արդար հատուցում եւ պապենական հողերու վերատիրացում։

Յաջորդաբար աշակերտները ներկայացուցին յայտագիր, որ կ՛ընդգրկէր սրտի խօսքեր, պահանջատէր ըլլալու խոստումներ, ասմունք, պաստառներու ներկայացում եւ շեփորով նուագակցութիւն:

Զարեհ Աւագ Քահանալ Զարգարեան խօսք առնելով, նշեց մէկ ու կէս միլիոն նահատակներու սրբադասուած ըլլալու իրողութիւնը, հաստատելով որ նոր սերունդը ո՛չ միայն հայ ժողովուրդի շառաւիղն է, այլ նաեւ` սրբադասուած ժողովուրդի մը, որուն իրաւունքները մինչ

Ապրիլ 23-ին, Ս. Սահակ եւ Ս. Մես- օրս կը մնան չհատուցուած եւ որուն արրոպ Ազգային Շաբաթօրեայ վարժարա- դարութեան համար իւրաքանչիւր աշանի 8, 9 եւ 10-րդ դասարաններու աշա- կերտ պարտի գիտակից մօտեցումով ջանք թափել՝ դառնալու համար Յայ Մարդ եւ իր նպաստը բերելու մեր հայրենիքի բարօրութեան։ Աշակերտները մեծ հետաքրքրութեամբ հետեւեցան U. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ երաժշտական ղեկավար Արթուր Սարկաւագ Վարդանյանի ամփոփ գիծերու մէջ ներկայացուցած բացատրութեան, որ կը բովանդակէր Ս. Խորանի եւ անոր վրայ տեղադրուած սպասներու ծանօթացումն ու գործածութիւնը։ Աշակերտութեան համար նոր եւ օգտաշատ տեղեկութիւններ էին փոխանցուածները։ Ապա, «Տէր Ողորմեա»ի նուագակցութեան ներքոլ, իւրաքանչիւր աշակերտ Ս. Խորանին դիմաց տեղադրուած սրբադասուած նահատակներու պատկերին մօտենալով զետեղեց մեխակ մը։

Յաջորդ բաժինը ընկերային հաւաքն էր, որ տեղի ունեցաւ U. Երրորդութիւն Եկեղեցւոյ ներքնասրահին մէջ։ «Արարատ» ձամբարի պատասխանատուներու եւ կամաւորներու փորձառու ղեկավարութեամբ, աշակերտները անցուցին շատ հաճելի ժամանակ, մասնակցելով զանացան խաղերու եւ առիթ ունենալով դէմ առ դէմ հանդիպելու իրենց ուսուցիչներուն եւ դասընկերներուն հետ։ Յետմիջօրէին տեղի ունեցաւ ձաշի սպասարկում, կազմակերպուած` դպրոցի խորհուրդի կողմէ, որուն միացան կամաւոր ծնողներ եւս։

Յամաձարակի պատձառով երկու տարիներէ ի վեր առցանց կատարուած դասաւանդութիւններու ընթացքին աշակերտութիւնը առիթ չէր ունեցած դէմ առ դէմ հանդիպելու իրենց ուսուցիչներուն եւ ընկերներուն հետ։ Յետեւաբար կազմակերպուած առաջին այս հանդիպումը խրախուսիչ էր եւ ոգեշնչող, յատկապէս աշակերտութեան համար։

Մկրտիչ Մկրտիչեան

Ոգեկոչումի հանդիսութեան ներկաները

2nnig` «Georgetown ...

շար 4-րդ էջէն

կառակ անոր որ անոնցմէ ոմանք հայերէն խօսիլ չեն գիտեր, սակայն հայու ոգին ժառանգած են իրենց ծնողներէն։ Անոնք նոյնիսկ որոշ գումարով մը գիրքի ծախսերուն մասնակից դարձան, որպէսզի այսպիսով անմահ պահեն ցեղասպանութենէն փրկուած եւ Գանատա հասած իրենց ծնողքին յիշատակը։ Թերեւս եթէ Ճորձթաունի տղոց 100-ամեակը նշենք, անոնք ալ ներկայ կ'ըլլան այդ հանդիպման։

3.- Վաւերագրական արժ<u>էք</u> ունեցող այս գիրքը արդեօք հասանելի դարձա՞ծէ՛ գանատական հանրութեան եւ հայ

Պ.- Ես շատ ուրախ եմ, որ կրցայ այս որքը հրատարակել։ 100 onhuuu տար ւեցաւ այս գիրքէն (իմ անձնական միջոցներովս) եւ օրինակները դրկուեցան գանատական բոլոր թանգարաններուն, մեծագոյն գրադարաններուն, հայկական hաստատութիւններուն եւ դպրոցներուն, Թորոնթոյի Յամազգայինի «Յարութիւն Մանուկեան» գրադարանին եւ ձեզի, որպէսզի հայ գաղութը տեղեակ ըլլայ այս պատմական իրականութեան մանրամասնութիւններուն մասին։

Այս գիրքին հրատարակման աջակից Ճորձթաունի տղոց տասը զաւակներուն այ մէկական օրինակ որկեցի եւ անոնք շատ գոհ մնացին։

Դժբախտաբար, գանատական գրադարանները (Public Library) յօժարու-թիւն չտուին, որովհետեւ իրենց պայ- փափաքի Փօլատեան մականունը գրել մանները այլ են, բայց ամենէն կարեւոր

հանգամանքը այն է, որ յաջողեցայ գիրքս ուղարկել Library and Archive Canada, Opuniujh` Canadian History Museum-h Multi Cultural Association qnuiդարանին եւ հոն տեղադրել` անհրաժեշտ կեդրոններուն մէջ։ Գիրքը նաեւ տեղադրուած է Academia.edu կայքին մէջ եւ տեսնուած ու կարդացած է անելի քան 1700 մարդու կողմէ, ինչպէս նաեւ ես գիրքին PDF-ը ուղարկած եմ աւելի քան 500 անձերու։

Մեծ սիրով կրնամ գիրքիս անվճար PDF օրինակը ղրկել նաեւ փափաքողներուն, կրնան անոնք դիմել ինծի hradpol@gmail.com hwugէին, սակայն կ'ուզեմ ընթերցողներուս թելադրել, որ անոնք նախքան գիրքս ընթերցելը կարդան 1976-ին, երկրորդ անգամ ըլլալով, hրատարակուած Ճագ Աբրամեանին (The Georgetown Boys by Jack Apramian)

գիրքը։ Յայ որբերուն Գանատա, Օնթարիոյ նահանգի Ճորձթաուն քաղաք տեղափոխուելուն եւ հաստատուելուն 100-ամեակի շեմին ենք, կր լիշեմ, թէ ինչպէս 1950-ական եւ 1980-ական թուականներուն Յայ Կեդրոնէն ներս նշուեցան տղոց ամեակները։ Երազս է, որ 2023-ին, Georgetown Boys-ին 100-ամեակին առիթով ամբողջ գանատահայութիւնը միանալ եւ պատշած ձեւով նշէ պատմական արժէք ունեցող այս 100-ամեակը։ Այս մէկը գանատահայ գաղութին կողմէ եղած՝ Գանատալի կառավարութեան շնորհակալութիւն յայտնելու նուազագոյն միջոցը պիտի ըլլայ։

Բոյատեան)։

Ս. Թաղման Թափօր ...

շար 4-րդ էջէն

ցի, ուր Սրբազան հայրը փոխանցեց իր պատգամը եւ սրտի խօսքը։

Առաջնորդ Սրբազանը ըսաւ. «Ալսօր Քրիստոս գերեզման իջած կու գայ մեզի ըսելու «Ես եմ ձամբան, Ես եմ ձշմարտութիւնը, Ես եմ կեանքը. ինծի եկէք եւ ձեր հայացքները դարձուցէք դէպի ձշմարտութիւնը, դէպի կեանքը, դէպի անմահութիւնը»։ Ու իրապէս, Այդպէս ապրեցաւ մեր ժողովուրդը, նոյն հաւատքով ներշնչուած։ Եւ այսօր եթէ Քրիստոս անգամ մը եւս գայ եւ Պօղոս առաքեալի բառերով հարց տայ, թէ արդեօք դարձեալ պիտի գտնէ՞ այդ նոյն հաւատքը մեր մէջ, ես կ'ըսեմ` «Այո, այո պիտի գտնէ այդ հաւատքը մեր մէջ, որովհետեւ այդ հաւատքը ահաւասիկ ես կը տեսնեմ մեր երիտասարդութեան թեան կողմէ տրամադրուած եւ եկեղեցմէջ, մեր դպիրներուն, մեր սարկաւագ- ւոյս տիկնաց յանձնախումբի կողմէ ներուն, մեր սկաուտներուն, մեր լանձ- պատրաստուած Ջատկական հաւկիթ-

բոլոր ժողովուրդին մէջ։ Յակառակ օդի աննպաստ պայմաններուն, հակառակ զանազան արգելքներուն դարձեալ 2 տարիներ լետոլ նոյն հաւատքով, նոյն ոգիով շարունակեցինք քալել Քրիստոսի դագաղին ետեւէն, հաւատալով որ Քրիստոս կեանք է, ու կեանք պիտի տայ մեզի, ու այդ կեանքով մենք պիտի ապրինք ու պայքարինք ու պիտի շարունակենք մեր երթը»։ Սրբազան Յօր կոչը ծափողջոյններով ընդունուեցաւ ներկաներուն կողմէ։

Աւարտին, բոլոր ներկաները ծնկաչոք ու հաւատքով անցան Քրիստոսի դագաղին տակէն եւ ստացան դագաղի վրալ գետեղուած կարմիր ծաղիկներէն փունջեր, տանելու համար իրենց տուները։ Ներկաները նաեւ ստացան Յալ կեդրոնի սրահէն ներս, հոգաբարձունախումբերուն, մեր հովիւներուն եւ մեր և և խաչաձեւ կարկանդակներ։

Find us on facebook www.facebook/Torontohye newspaper

30Մի Կեդրոնական Վարչութեան Անդամները Արցախէն Կո Մեկնին Նոր Ծրագիրներով Ու Գաղափարներով

այցելեցին Յայ Օգնութեան Միութեան Կենտրոնական Վարչութեան (ԿՎ) անդամները, 30Մի Յայաստանի շրջանային վարչութեան ատենապետուհին։ Արցախ այցր սկիզբ առաւ նախ Ստեփանակերտի զինուորական պանթէոն այցելութեամբ եւ լարգանքի տուրք մատուցելով նահատակներու յիշատակին։ Յաջորդող օրերուն 30Մուհիները հանդիպումներ ունեցան Արցախի նախագահին, Անվտանգութեան խորհուրդի քարտուղարին, 33Դ Արցախի Կեդրոնական Կոմիտէի անդամներուն, 30Մի Արցախի միաւորի վարչութեան անդամներուն հետ, այցելեցին ՅՕՄի Ստեփանակերտի, Խնձրիստանի եւ Աշանի «Սօսէ» մանկապարտէզներ։ 30Մի ԿՎատենապետուհի Նայիրի Տէրտէրեան «Ապառաժ»ին հետ զրոյցի ընթացքին մանրամասնութիւններ ներկայացուց Յալաստան եւ Արցախ կատարած իրենց ալցելութեան մասին։

Ատենապետուհիին խօսքով` հայրենիքի մէջ կայացած է Կեդրոնական վարչութեան 3-րդ կենդանի լիագումար նիստը։ «Մէկ տարիէն աւելի` նպատակ ունէինք գալ, բայց համավարակին հետ կապուած տարբեր երկիրներու սահմանափակումներուն պատճառով չուցեզինք փոքր կազմով գալ, այլ ամբողջական կազմով այցելել, թէեւ ես անձամբ Կեղրոնական Վարչութեան յանձնարարականով պատերազմի օրերուն եւ անցեալ տարի եղայ հայաստան։ Մեր նպատակն էր պատերազմէն ետք գալ հայրենիք եւ անձամբ տեսնել իրավիճակը եւ մասնակից րլյալ ժողովրդի կեանքին ու օգտակար դառնալ անոնց», նշած է ընկերուհին։

Երեւանի մէջ ԿՎ անդամները Ապրիլ 22-ին մասնակցած են Յայրենիքի Պաշտպանի Վերականգնողական Կեդրոնի տարրալուծարանի բացման արարողութեան, որ կը կրէ արցախեան 3 պատերազմներու մասնակից, 44 -օրեայ պատերազմին զոհուած, բժիշկ-ազատամարտիկ Նորայր Շահբազեանի անունը։ Կեդրոնի կահաւորման, նոր սարքեր ձեռք բերելուն աջակցած է նաեւ ՅՕՄը, իսկ վերջերս նուիրած է նաեւ ձառագալթային (X-Rays) սարքաւորում։

«Այնուհետեւ ԿՎ կազմը Երեւանի մէջ մասնակցեցաւ 33Դ Երիտասարդական Միութեան կազմակերպած ջա-

«Ապարաժ»,- Ապրիլ 26-29-ը Արցախ հերով երթին։ Ապրիլ 25-ին այցելեցինք 30Մի Ախուրեանի Մօր եւ Մանկան առողջութեան կեդրոն, յոյս ունինք, որ յառաջիկային Ախուրեանի համար նոր լուրեր կը յայտնենք։ Այցելեցինք նաեւ Գիւմրիի Շիրվանեան կեդրոն, հանդիպեցանք շարք մր 30Մուհիներու հետ», Յալաստանի մէջ իրենց գործունէութեան մասին կը մանրամասնէ Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետուհին։

Յաջորդ հանգրուանը Արցախ էր։ Դեռեւս Արցախեան առաջին պատերազմի տարիներուն բազմաթիւ անգամ Արցախ ալցելած Նալիրի Տէրտէրեան համեմատութիւններ ըրաւ այն տարիներուն հետ. «Ես Արցախ առաջին անգամ եղած եմ 1992-ին` Շուշիի ազատագրումէն ամիս մը անց։ Առաջին այցս Արցախ սկսաւ ռմբակոծութեամբ, քաղաքը ռմբակոծեցին։ Իսկ այս անգամ, անկեղծ ըսեմ, աւելի վատ իրավիձակի կր սպասէի։ Դուրսէն նայելով` կ'րսէին շատ խոչընդոտներ, դժուարութիւններ կան։ Իսկ իրականութեան մէջ ձանապարհը երկար էր, բայց հասնելէն ետք ատոնք երկրորդական թուացին։ Ստեփանակերտ ըլլալով, տեղի ՅՕՄուհիներու, երեխաներու հետ շփուելով` զգացումներս նոյնն են։ Արցախր դեռ ազատ է, ոչ ոք չի կրնար Արցախը բանտարկել, նոյնիսկ եթէ անոնք Շուշի են»:

խօսելով այցի ընթացքին լառաջացած նոր գաղափարներուն մասին` ան նշեց, որ ՅՕՄը սկիզբէն որոշեց պատերազմէն անմիջապէս ետք գումար հասցնել Արցախ, որովհետեւ այդ օրերուն ատոր կարիքը կար։ «ՅՕՄը այստեղ ունի մանկապարտէզներ, ունի այլ ծրագիրներ, բայց մենք կ'ուզենք արմատապէս օգնել ժողովուրդին, ցոյց տալ, որ մենք կրնանք ձեզի նեցուկ կանգնիլ եւ իրավիճակը փոքր-ինչ թեթեւցնել։ Այո՛, նոր ծրագիր կայ, որուն մասին շուտով կը յայտարարենք։ Կ'ուզենք բոլոր խնդիրները պարզել, յետոյ յայտարարել, համոզուած եմ, որ ժողովուրդին արձագանգը դրական պիտի ըլլայ», ըսաւ ան։

Պատերազմի հետեւանքով Արցախի մէջ գործող 30Մի 8 «Սօսէ» մանկապարտէզներէն 4-ը մնացած են գրաւուած տարածքներուն մէջ։ Ընկի. Տէրտէրեան չի բացառեր նոր մանկապարտէզներու կառուցման ինարաւորութիւնը։ «Կը քննարկենք մեր մանկապարտէզներու ցանցը ընդլայնելու

30Մի Կեդրոնական Վարչութեան անդամներ կ[′]այցելեն Սօսէ մանկապարտէզը,

Տնօրէն Նելլի Ղուլեան ՅՕՄի Կեդրոնական Վարչութեան անդամները կ՛ընդունի մանկապարտէզէն ներս

hարցը, մանաւանդ որ տարհանուածներուն համար նոր բնակավայրեր պիտի կառուցուին։ Մենք այդպիսի երկու տարբեր համայնք այցելեցինք։ Յոյս ունինք, որ կառավարութեան հետ խորհրդակցելէ ետք քանի մը մանկապարտէզներ պիտի բանանք Արցախի մէջ տեղահանուած երեխաներուն` մեր «Սօսէ» մանկապարտէզներուն մէջ ազգային դաստիարակութիւն տալու համար», մանրամասնեց ան։

ՅՕՄի կեդրոնական վարչութեան հին։

անդամները Արցախէն կը հեռանան կարօտի զգացումով։ «Իրականութեան մէջ չեմ ուզեր ձգել Արցախը, որքան ալ հեռու ըլլամ, Արցախն իմ սրտի մէջ է, եւ յուսով եմ, որ շուտով նորէն պիտի գամ։ Արցախցին հեռուէն խրախուսուելու կարիք չունի, միշտ եղած է ուժեղ, մենք գիտենք, որ մեր հողը ապահով է, որովհետեւ արցախցին կայ», իր խօսքը եզրափակած է 30Մի ատենապետու-

ՅՄԸՄական 11-րդ Մարզախաղերը` Յուլիս 20-30-ին, Յայաստանի Մէջ

ՅՄԸՄի Կեդրոնական Վարչութիւնը կր տեղեկացնէ, որ «Քորոնա» համաձարակին պատճառով մէկ տարուան ուշացումով Յամա-ՅՄԸՄական 11-րդ մարզախաղերը այս տարի տեղի պիռի ունենան Յուլիս 20-էն 30, Յալաստանի

«Ի տարբերութիւն նախորդ մարցախաղերուն, 11-րդ մարզախաղերը պիտի յատկանշուին քանի մը նորութեամբ, այս մարզախաղերուն առաջին անգամ րլլալով պիտի կիրարկուին 3ձ3 պասքեթպոլի, ծովափի վոլիպոլի եւ կոլֆի մրցումներ` ֆութպոլի, պասքեթպոլի, վոլիպոլի, ֆութսալի, ձատրակի, աթլէթի, փինկ փոնկի, լողի եւ թենիսի մրցումներու կողքին։

Մարզախաղերուն երկրորդ նորութիւնը անհատական կարողութեան մրցումներն են, որոնք առաջին անգամ կիրարկուեցան անցնող ձմրան կազմակերպուած Յամա-ՅՄԸՄական առցանց մարզախաղերուն։ Մրցումները արձանագրեցին մեծ յաջողութիւն եւ նկատի առնուեցան նաեւ այս մարզախաղերը՝

խաղերը կը յատկանշուին այն իրողութեամբ, որ առաջին անգամ ըլլալով մասնակիցներու արեւելումի աշխա- ներուեւերիտասարդներուհամար կագտանքները կը կատարուին նախապէս` մակերպուող խաղեր են, որոնք 2018-էն առցանց, դաստիարակչական բնոյթի ի վեր կը կիրարկուին ՅՄԸՄի Արեւմեօթը տեսանիւթերով, որոնք մասնա- տեան Միացեալ Նահանգներու շրջակիցներուն կը ծանօթացնեն միութեան նին մէջ։ «Յրաշք» մարզախաղերուն կը մարզական պատմութիւնը, Յամա-ՅՄԸ- նախատեսուի, որ մասնակցին 12-22 Մական մարզախաղերու նպատակը, 11-րդ մարզախաղերու ընթացքը, Fair play-ի` արդար խաղի կանոնները, մայրաքաղաք Երեւանը եւ այլ նիւթեր։

Մարզախաղերը ունին բարեսիրական աշխատանքներու եւ Յայաստանին ծանօթացման լատուկ լայտագիրներ։ Նախատեսուած է մարզախաղերու մասնակիցներուն անունով երեխաներու ի նպաստ ծրագիր մը իրականացնել Յայաստանի սահմանային շրջաններէն մէկուն մէջ։ Կը մշակուի նաեւ ծրագիր մը, որպէսզի մասնակիցները առիթ ունենան առնչուելու իրենց ազգային, հոգեւոր, մշակութային արմատներուն հետ։ նը նախատեսուած է «Յայ մարզիկի o-

Յամա-ՅՄԸՄական 11-րդ մարզա- պումը՝ մարզական այս մեծ իրադարձութեան օրերուն։ «Յրաշք» մարզախադերը լատուկ խնամքի կարօտ մանուկ- նակի պարահանդէս։ տարեկան 200 երեխաներ եւ երիտասարդներ Յայաստանի զանազան շրջաններէ եւ սփիւռքէն։ Այս մարզախաղերուն համար նկատի առնուած են լատուկ դաշտ եւ մարզական սարքեր։

Յամա-ՅՄԸՄական 11-րդ մարզախաղերը ընթացք պիտի առնեն 20 Յուլիս 2022-ին կազմակերպուած պաշտօնական մամլոլ ասուլիսով։ Յաջորդ օր մարզախաղերու մասնակիցները կ՚այցելեն Եռաբլուր եւ Ծիծեռնակաբերդ, ապա ընթացք կ'առնեն մրցումները, nրոնք կ'երկարին ինը օրերու վրայ։ Բացման պաշտօնական հանդիսութիւ-Իբրեւ նորութիւն պէտք է նշել նաեւ ըը»` Յուլիս 22-ին, իսկ աւարտական պաշտօնական մրցումներուն կողքին։ «Յրաշք» մարզախաղերու կազմակեր- մրցումները եւ փակման հանդիսութիւ-

նը` Յուլիս 29-ին։

Յուլիս 30-ին կր կատարուի լաղթա-

Կը սպասուի, որ մարզախաղերուն մասնակցին ՅՄԸՄի աշխարհասփիւռ շրջաններէն աւելի քան 600 մարզիկմարզիկուհիներ, ինչպէս նաեւ` Թեհրանի «Արարատ» եւ «Նայիրի» միութիւն ներէն պատուիրակութիւններ։

Վամա-ՎՄԸՄական մարզախաղերր միայն մրցում, մետալ, բաժակ եւ պարգեւատրում չեն։ Մարզախաղերը մթնոլորտ են, ազգային ապրում եւ հաւաքական պատկանելիութեան գիտակցութիւն։ Գլխաւոր յաղթականը այս պարագային հայութիւնն է, որ գիտէ 104 տարի ապրեցնել ՅՄԸՄը եւ ապրիլ ՅՄԸ-Մով, ոգեւորուած անոր «մարզական բանակ»ով եւ ամրապնդուած անոր հայկականութեամբ, ինչ որ գլխաւոր երաշխիքն է պատրաստութեան սերունդի մր, որ բարոլալքում չճանչնալ, լադթանակի հպարտութիւն ունենայ եւ միշտ ընթանալ յառաջ, անսասան ու անդե-

Յարցազրոյց` Օքսֆորտ Յամալսարանի Արեւելագիտութեան Ամպիոնի Դասախօս, Յայկական Սփիւռքի Յարցախոյզ Ծրագրի Վարիչ Դոկտ. Յրաչ Չիլինկիրեանի Յետ

թոլի Յալ Կեդրոնէն ներս հիւրրնկայեցինք Անգլիայէն ժամանած, Oxford Յամալսարանի Արեւելագիտութեան ամպիոնի դասախօս, ընկերաբան, դոկտ. 3րաչ Չիլինկիրեանը, որ մեցի իրացեկ դարձուց Գալուստ Կիւլպէնկեան Յիմնարկի հովանաւորութիւնը վայելող՝ «Յայկական Սփիւռք Յարցախոյզ» գիտական ուսումնասիրութեան մասին։

Դոկտ. Չիլինկիրեան ծրագիրին գլխաւոր առաջնորդն է։

Ստորեւ մեր ընթերցողներուն կը ներկայացնենք դոկտ. Չիլինկիրեանի հետ մեր ունեցած հարցազրոյցը, որպէսզի իրենք եւս տեղեկանան Սփիւռքի մէջ իրականացուող այս գիտական հետաքրքրական հարցախոյզ-ուսումնասիրութեան եւ անոր արդիւնքներուն մասին:

Յարցազրոյցը վարեց` Տիրուկ Մարգարեան

Յարցում- Կրնա՞ք «Թորոնթոհայ»ի մեր ընթերցողներուն յիշեցնել, թէ ինչպիսի՞ նախաձեռնութեամբ եկած էք Թո-

Պատասխան- Յատուկ առաքելութեամբ Թորոնթօ, ապա Shennihn եւ Uhi Եորք կ՛ալցելեմ` «Յալկական Սփիւռքի Յարցախոյզ»ի դաշտային աշխատանքները (Field work) կազմակերպելու hամար։ Թորոնթօ ալցելութեանս ընթացքին հանդիպումներ ունեցայ համայնքային կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներուն հետ, ինչպէս նաեւ զանազան անձնաւորութիւններու, որոնք իրենց ներդրումը պիտի ունենան այս աշխատանքին մէջ։

Կ'ուզեմ յատկապէս նշել, որ մեծաաէս կր գնահատեմ այստեղի համայնքային կազմակերպութիւններուն եւ hամայնքի անդամներուն աջակցութիւնը։ Վերջ ի վերջոյ այս ուսումնասիրութիւնը նաեւ թորոնթոհայութեան համար է, որովհետեւ ուսումնասիրութեան արդիւնքները նաեւ օգտակար պիտի ըլլան համայնքային կառոյցներուն եւ անդամներու, թէ 21-րդ դարուն թորոնթոհայութեան մտածումները, տեսակէտները եւ կարծիքները ինչ են շարք մը կարեւոր թեմաներու մասին։

3.- Ի՞նչ է «Զայ Սփիւռքի Յարցախոյզ» ուսումնասիրութիւնը։

Պ.- «Յայ Սփիւռքի Յարցախոյզ» (Armenian Diaspora Survey) ծրագիրը Սփիւռքի տարածքին հանրային կարծիքը կ'ուսումնասիրէ, ինչպէս նաեւ` հայ համայնքներու մէջ առկայ հարցերն ու մտածողութեան եղանակները։ Ընդհանուր գաղափար մը տալու համար ըսեմ, որ հարցախոյզը մարդահամար չէ, այլ` զուտ հանրային կարծիքի ուսումնասիրութիւն, որուն միջոցաւ հանրութեան կարծիքները կ'ուզենք իմանալ։ Օրինակ` մարդոց եկամուտին մասին հարցում չունինք հոն, այլ պարզապէս որոշ նիւթի մը մասին իրենց մտածումը, այդ նիւթին շուրջ իրենց կարծիքը, նախընտրութիւնները, եւ այլն։ Այս իմաստով այս աշխատանքը կր տարբերի մինչեւ հիմա եղած ուսումնասիրութիւններէն։ Անշուշտ կան գրուած դոկտորական թէզեր, ուսումնասիրութիւններ, ինչպէս՝ Լայէլ Մանձիկեանին մոնթրիայահայութեան մասին, կամ Անի Պաքքալեանին` ամերիկահայութեան մասին գրուած դասական գիրքերը, բայց այս ուսումնասիրութիւնը աննախադէպ է, քանի որ առաջին անգամ ըլլալով բազմաերկիր, բազմագաղութ եւ միեւնոյն ժամանակ տարբեր

Մարտ ամսուան ընթացքին, Թորոն- աշխարհագրական մասերու մէջ ապ- րուան համար ծրագիրը պիտի ֆինանսիրենք, բաղդատական մօտեցումով եւ գիրը լրիւ իմաստով ի գործ դնէինք։ համասփիլոքեան տեսանկիլնէն։

⊰.- Քանի՞ աշխատակիցներ ունիք այս հսկայ ծրագիրը իրականութիւն դարձնող ու վարող։

Պ.- Այս աշխատանքը իրօք խմբային աշխատանք է։ Այո՛, ես կր դեկավարեմ զայն, բայց իւրաքանչիւր անդամի ու աշխատակիցի ներդրումը նոյնքան կարեւոր է այս աշխատանքի լաջողութիւնը ապահովելու իմաստով։ Ծրագիրր կր դեկավարուի խումբ մր գիտնականներու, հետազօտողներու եւ փորձագէտներու կողմէ։ Կը գործակցինք նաեւ Ամերիկայի եւ Գանատայի մէջ գործընկերներու եւ գիտաշխատողներու հետ՝ միասնաբար այս ծրագրի յաջողութեան հասցնելու համար։

3.- Ձեր կարծիքով ո՞րն է այս աշխատանքին կարեւորագոյն արժէքը։

Պ.- Անշուշտ կան հասարակ յայտարարներ, սակայն շատ մը նիւթերու մէջ կարծիքները կը համընկնին, օրինակ ոսենք ռումանահայութեան եւ արժանթինահայութեան կարծիքները։ Բարդատական առաւելութիւնը այս աշխա-տանքին մեծագոյն արժէքներէն մին, այսինքն կարենալ 10-15 սփիւռքեան համայնքները իրար հետ բաղդատել ու տեսնել նոյնութիւններն ու տարբե-րութիւնները։ Վստահաբար, այս արդիւնքները եւ ուսումնասիրութիւնները առնուազն 5 տարի կր պահանջեն ամբողջութեամբ վերլուծելու համար, որովհետեւ հսկայական քանակի data կամ տեղեկութիւններ կան hոն, այսինքն` ո՛չ միայն hարցաշարը, որ 50 հարցումներէ կը բաղկանայ, այլ նաեւ մեր իրականացուցած որակական հարցազրոյցները։

Յետեւաբար այս աշխատանքը <u>իր</u> տարողութեամբ, բնոյթով եւ ծաւալով կարելի է րսել որ իւրայատուկ է եւ՝ աննախընթաց։

Անցնող 4 տարիներու ընթացքին տարուած հսկայ աշխատանքը եւ արդիւնքները անշուշտ գալիք 5-10 տարուան համար նիւթ պիտի հայթայթեն հանրութեան, համայնքը կազմակերպողներուն եւ ուսումնասիրողներուն, որպէսզի անոնք ալ ալդ արդիւնքները նկատի առնելով իրենց ծրագիրները եւ մշակած քաղաքականութիւնը աւելի հիմնաւորուած ձեւով կատարեն։ Նշեմ որ 2018-ի եւ 2019-ի հարցախոլցերու արդիւնքները արդէն իրատարակած ենք եւ հասանելի են մեր կայքէջէն։

R.- Ո՞րու hnվանաւորութիւնը կը վալելէ այս ծրագիրը։

Պ.- Այս գիտական ծրագիրը չէզոք ծրագիր մըն է, որ քաղաքական կամ յա- ենք։ Թորոնթոյի պարագային պիտի ուրանուանական որեւէ մէկ օրակարգ կամ նենանք անգլերէն, արեւելահայերէն, անպատակ չունի։ Ծրագիրը Կիւլպէնկեաս **Յիմնարկութեան նախաձեռնութեամբ** եւ ֆինանսաւորմամբ կ'իրականանայ, բայց կր դեկավարուի խումբ մր ակադեմական մասնագէտներու կողմէ. ինչպէս նաեւ ունինք միջազգային ակադեմական խորհրդատու մարմին մը, որուն հետ կը քննարկենք մեթոդաբանութիւնը, հարցաշարի հարցումները եւ անոնց ինչպէս ձեւակերպուիլը, գիտական հիմքերը ձշդելը, եւ այլն։ 2018-ին նախնական (pilot) ուսումնասիրութիւն մը ըրինք Գաիիրէ, Պոսթըն, Մարսէյլ եւ Փասատինա, որպէսզի տեսնենք, թէ ի՞նչ հնարաւորութիւններ եւ խնդիրներ կան բազմահամայնք ուսումնասիրութիւններու պարագային։ 2019-ին Կիւյպէնկեան Յիմնարկը որոշում կայացուց, որ 3 տա-

րող հայերու կարծիքները կ՚ուսումնա- սաւորէր, հետեւաբար պէտք էր այս ծրա-

R.- Կիւլպէնկեանի hովանաւորութենէն ետք ինչպիսի՞ թափով ընթացան ուսումնասիրութիւնները եւ ո՞ր երկիրներու հայ համայնքները նկատի առիք։

Պ.- 2019-ին, առաջին անգամ ըլլալով, ամբողջական ուսումնասիրութիւն ըրինք Արժանթինի, Մոնթրիալի, Լիբանանի եւ Ռումանիոյ մէջ։ Իսկ անցեալ տարի, հակառակ Covid-ի սահմանափակումներուն, Եւրոպալի մէջ առցանց եւ հեռակայ ձեւով կրցանք ուսումնասիրութիւններ ընել՝ Անգլիա, Փարիզ, Պէլմիքա, Տոնի Ռոստով (Ռուսաստան)։ Այժմ կը պատրաստենք 2021-ի արդիւնքները, որոնք պիտի հրապարակենք գրքոյկով։ Ի դէպ ըսեմ, որ 2019-ի գրքոյկր հրատարակած ենք եւ օրինակ մրն ալ յանձնեցինք Թորոնթոյի Յայ Կեդրոնի գրադարանին։ Մեր կայքէջին վրայ բոլոր այս տեղեկութիւնները կան եւ կրնաք զանոնք ներբեռնել անվձար։

3.- Որպէս մասնակից քանի՞ անձեր ներգրաւուած են այս ծրագիրին մէջ։ Յաջորդ հանգրուանին ո՞ր երկիրներու հայ համայնքներուն հարցախոլգը ամբողջացնել որոշած էք։

Պ.- Նախորդ հայ համայնքներուն մէջ մօտ 6500 հարցաշարը լրացնող մասնակից ունեցած ենք, իսկ այս ծրագրին վերջին 3-րդ հանգրուանը տեղի պիտի ունենայ Յիւսիսային Ամերիկայի եւ Օնթարիոյի մէջ` մեկնարկը Մայիս 6-ին է։ Ամերիկայի պարագային, բոլոր 50 նահանգներուն մէջ ալ առցանց հարցաշարը հնարաւոր պիտի ըլլայ լրացնել։

3.- Ի՞նչ թէմաներու շուրջ կ'իրականայ գիտական ուսումնասիրութիւնը։

Պ.- Ունինք հինգ թէմաներ` (ա) ինքնութիւն, (բ) լեզու եւ մշակոյթ, (գ) կրօն, եկեղեցի, հոգեւոր կեանք, (դ) համայնքային կեանք եւ քաղաքական ներգրաւուածութիւն եւ (ե) Յալաստանի Յանրապետութեան հետ յարաբերութիւն։

Յարցաշարը մօտ 50 hարցումներ<u>է</u> բաղկացած է եւ մօտաւորապէս 15 վայրկեան կը տեւէ լրացնելը։

R.- Արդեօք թէմաներուն մասին տրուած հարցախոյզին պատասխանները միայն քանակական պատասխան կ'ապահովե՞ն, թէ կայ այլ հարցաթերթիկ մը, որուն պատասխանելով ինչո՞ւ-ներուն պատասխանը եւս ապահոված կ՚ըլլալ ուսումնասիրութիւնը։

Պ.- Ունինք ուսումնասիրութեան երկու հիմնական գործիքներ։ Առաջինը` hիմնականը, քանակական hարցաշարն է, որը ցարդ տարբեր երկիրներու մէջ 10 լեզուներով հասանելի դարձուցած րեւմտահայերէն եւ եթէ ուրիշ լեզուներու պէտքը կայ` անշուշտ նկատի պիտի առնենք այդ մէկը։ Երկրորդը՝ որակական հարցացրոյցներն են, որոնք մօտաւորապէս մէկ ժամ տեւողութեամբ են։ Այս հարցագրոյցները հարցաթերթիկին գոց մնացած հարցերը կը փորձեն բանալ։

3.- Ալդ արդիւնքներէն մի քանի օրինակներ կրնա՞ք յիշել, որպէսզի մեր ընթերցողները որոշ պատկերացում մր ունենան այս նիւթին շուրջ։

Պ.- Շատ բարի։ Օրինակ` երբ ինքնութեան մասին կը հարցնենք, թէ «Ինչպէ՞ս կը սահմանէք ձեր հայկական ինքնութիւնը», երեք կարեւոր գործօններ կան ինքնութիւնը սահմանող` ընտանիք, հայերէն լեզու եւ մշակոյթ։ Այս հարցադրումին պատասխաններուն մէջ հե-

տաքրքրական կէտը այն է, որ նոյնիսկ ո՛չ հայախօս պատասխանողները հայերէն լեզուն կը կարեւորեն հայ ինքնութեան սահմանումին մէջ։ Ուրիշ հարցումի մր պատասխաններուն մէջ կր տեսնենք, որ եօթը երկիրներու մէջ սաhուն hալախouութեան միջինը 52 տոկոս է, իսկ 16 տոկոսը` միջակ։ Այսինքն` եթէ այս երկու միջինները նկատի առնենք, ուրեմն 68 տոկոս հայախօս են այս համայնքներուն մէջ։ Ըստ ինծի` ասիկա շատ կարեւոր հանգամանք մրն է, որովհետեւ կր նշանակէ, թէ հակառակ UNESCO-ի ` արեւմտահայերէնը վտանգուած լեզուներուն շարքին դասելուն, հայերէնը տակաւին կենսունակ է եւ ուրեմն պէտք է աշխատանք տանիլ միջավայր եւ միջոցներ ստեղծելու, որ կենսունակ մնայ ու զարգանալ։

¬- Ըստ ձեզի, որպէս գիտնական-ուսումնասիրող, հետաքրքրական եւ զարմացնող այլ պատասխաններ եւ տոկոսային հաշուարկներ ալ եղա՞ն մինչ ալսօր:

Պ. Յարցումներէն մին` «Յայրենիքը, որ երկիրն է ձեզի համար», հարցումին պատասխանները հետաքրքրական էին։ 54 տոկոսին համար հայրենիքր իրենց ծննդավայրն է, լաջորդը` 50 տոկոսը Յայաստանը։ Իսկ մէկ երրորդն ալ կըսէ՝ «Յայրենիքը այն երկիրն է, որ-է` որ երբ հայրենիք կ'ըսենք` ընդհանրապէս նկատի ունինք Յայաստանը կամ պատմական Յալաստանը, բալց կը տեսնենք, որ միահամուռ հասկացողութիւն մր կամ հասարակ լայտարար մր չկալ հայրենիքի գաղափարի ըմբռնումին մէջ։ Ահա՛, հոս է որ ի լայտ կու գայ բազմակարծիք հանրութեան տեսակէտները։

Կար նաեւ հետեւեալ հարցումը՝ «Ներկալ Յալաստանը ալցելած է՞ք»։ 70%-ը վերջին 10 տարուան ընթացքին այցելած են Յայաստան, եւ մէկ երրորդը` երեք անգամէն աւելի, իսկ 68% տոկոսը կը ծրագրեն դարձեալ այցելել+։ Ուրեմն հայրենիքի եւ Սփիւռքահայերու կապը ամուր ձեւով պահպանուած է մշակութային գետնի վրայ եւս։ Այս առումով շատ հետաքրքրական տոկոսային դրութեան վկաները կ'րլյանք մենք եւ դուք։

Վստահաբար գիտական հիմքերու վրայ ձեռք բերուած նման ուսումնասիրութեան արդիւնքները օգտակար պիտի րլյան նաեւ գործող հաստատութիւններուն, համայնքային ղեկավարներուն եւ ընդհանրապէս համայնքի անդամնե-

A FULL SERVICE LAW FIRM SERVING YOUR COMMUNITY SINCE 1964

Robert P. Adourian, LL.B.

robert.adourian@devrylaw.ca (416) 446-3303

FOR INDIVIDUALS:

- Real Estate
- Wills & Estates
- · Family Law
- Personal Injury
- Immigration

FOR BUSINESS:

- · Commercial Real Estate
- Business & Corporate Services
- Commercial Litigation
- · Employment Law
- · Planning & Development

WWW.DEVRYLAW.CA

95 Barber Greene Road, Suite 100 Toronto, ON M3C 3E9 85 Bayfield Street, Suite 300 Barrie, ON L4M 3A7 209 Dundas Street East, Suite 401 Whitby, ON L1N 7H8

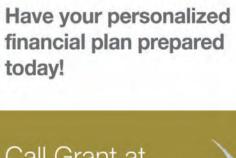

Grant Matossian, CPA, CGA, CFP

Certified Financial Planner

- Retirement & Education Planning.
- · Life, Critical Illness & Disability Insurance.
- Health & Dental Insurance for businesses.
- RRSPs, RESPs, TFSAs, Open Investments, Segregated Funds

gmatossian@canfin.com grantmatossian.canfin.com

Թորոնթոյի Տայ Կեդրոնի Երէցներու Ընկերակցութինը կոչ կ՛ուղղէ գաղութիս երէց անդամներուն մաս կազմելու Ընկերակցութեան եւ վայելելու մփերմիկ մթնոլորփ Թորոնթոյի Տայ Կեդրոնէն ներս։

Re-Elect ONTARIO PC

Billy Pang

Markham-Unionville **PC Party**

REBUILDING ONTARIO'S ECONOMY

New good paying manufacturing jobs. More support for small businesses.

WORKING FOR WORKERS

Encouraging apprenticeship and opening up jobs in skilled trades. Allowing colleges to grant 3-year degrees and increasing the minimum wage.

BUILDING HIGHWAYS AND KEY INFRASTRUCTURE

Finally building Highway 413 and investing the 401 East. Historic subway and transit plan.

KEEPING COSTS DOWN

Lowering gas taxes and getting rid of licence plate stickers and renewal fees.

PLAN TO STAY OPEN

Hiring more nurses. Allowing more seniors to stay in their own homes. Producing more vaccines and PPE in Ontario.

- 647-848-2480
- elect@billypang.ca
- www.billypang.ca

Authorized by the CFO of the Billy Pang Campaign

Օնթարիոյի Նահանգային Նախնական ընտրութիւնները (Advance poll) տեղի պիտի ունենան Մայիս 19-էն 28-ը։ Եկէ՛ք վերընտրենք Արիս Պապիկեանը։ Որեւէ օգնութեան եւ կամ լուսաբանութեան համար դիմել ընտրապայքարի գրասենեակ Հեռաձայնելով՝ 416-979-9880

Արցախը` Անցնող Շաբաթներուն

Յալաստանի Յատուկ լանձնարարութիւններով դեսպան Էդմոն Մարուքեան 31 հեռուստաընկերութեան եթե-րով, Մայիս 13-ին, ներկայացուց` Արցախի կարգավիճակին հետ կապուած Յայկական կողմի 6 կէտանոց սկզբունքները։ Ըստ անոր՝ ասոնք Ազտրպէյձանի ներկայացուցած 5 կէտերուն պատասխանն են։

Յալկական 6 կէտերուն մէջ կր նշուի, Յայաստանը երբեք չէ ունեցած եւ չունի տարածքային պահանջքներ Ազրպէլմանէն։ Ան hիմնաւորուած է 1991-ի

Դեկտեմբեր 8-ին ԱՊՅ-ն ստեղծելու մասին համաձայնագիրով, ուր Յայաստան մանչցած են Ազրպէյմանի տարածքային ամբողջականութիւնը` միանալով տուեալ կառոլցին։ Յայկական կողմին համար հիմնարար են Լեռնային Ղարաբաղի հայերու անվտանգութեան երաշխաւորման, անոնց իրաւունքներու եւ ազատութիւններու լարգման, ինչպէս նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի վերջնական կարգավիճակի որոշման հարցե-

Տող գիւղի հայկական եկեղեցիին գմբեթէն հանուած է խաչը

Ազրպէյձանցիները պղծած են գրաւուած Տող գիւղի հայկական եկեղեցին` պոկելով գմբէթի խաչը, տեղեկացուցած է քաղաքագէտ Գագիկ Յամբարեան եւ տեսանիւթ մը հրապարակած է գիւղէն եւ երեղեցիէն։

- Մայիս 9-ին, 1992-ի Շուշիի ազատագրութեան, Պաշտպանութեան բանակի օրուան եւ Յայրենական մեծ պատերազմի յաղթանակին առիթով Uտեփանակերտի մէջ հազարաւոր արցախցիներ

խեան պատերազմներուն շատակին։

ուղղուեցան Քաղաքային եւ Յամաշխարհային 2-րդ լուշահամալիր` լարգանքի Պատերազմին նահատատուրք մատուցելու Արցա- կուած հայորդիներուն յի-

Ստեփանակաերտի քաղաքային յուշահամալիրին մէջ` յարգանքի տուրք նահատակներու յիշատակին

Այս առիթով Արցախի պետական պաշտօնեաներ եւ զինուորականներ նոյնպէս այցելեցին յուշահամալիր, ծաղկեպսակներ ու ծաղիկներ խոնարհեցին նահատակներու շիրիմներուն։

Մայիս 9-ին, Ստեփանակերտի Աստուածամօր Ս. Յովանի Մայր Տաճարին մէջ կատարուեցաւ hnգեհանգստեան կարգ` ի յիշատակ Մեծ հայրենական, Արցախեան առաջին, Ապրիլեան եւ 44-օրեալ պատերազմներուն նահատակուած հերոսներուն։

Յոգեhանգստեան արարողութենէն ետք Մայր Տաճարէն Յայոց բանակի պահապան Աշոտ Երկաթի պատմական U. Խա<u>չ</u>ի առաջնորդութեամբ սկիզբ առաւ խաչերթ դէպի Ստեփանակերտի լուշահամալիր, ուր հոգեւորականները յարգանքի տուրք մատուցեցին բոլոր նահա տակներու յիշատակին։

Յոգեհանգստեան արարողութենէն պատկերներ

«Աննա Աստուածատուրեան» հիմնադրամ`ն` «Սէր Արցախ»ին

«Աննա Աստուածատուրեան» հիմնադրամը` մեկնարկեց «Սէր Արցախ» բարեգործական Երեխաներու պաշտպանախագիծ մը , որով Ար- նութեան միջազգային օցախ ծնած իւրաքանչիւր րը։ Նուէր-տուփերուն մէջ փոքրիկ պիտի ստանայ ներառուած բոլոր իրերը

է արժեւորել պատմական գնուին Յայաստանէն ու հողին վրալ ընտանիքներ Արցախէն։ Իւրաքանչիւր կազմելու եւ երեխաներու տուփի մէջ կան գիշերա- եւ փայտէ անիւներով խաապագան այստեղ կերտե- նոց, քնապարկ, սրբիչներ, ղալիքներ։

լու դերն ու կարեւորութիւնր։ Նախագիծը սկիզբ պիտի առնէ Յունիս 1-ին` իր առաջին նուէր-տուփը։ բարձրորակ հայկական Ծրագիրին խորհուրդն արտադրանք են եւ կը անհատական պատուե-

վերմակ, խնամքի հիմնական պարագաներ (անձեռոցիկներ, մանկական օմառ, ջերմա<u>չ</u>ափ եւ ծծակ), նորածինի համար նախատեսուած մաքրութեան պարագաներ, ինչպէս նաեւ Յայաստանի մէջ րով պատրաստուած փափուկ մանկական գիրքեր

Uou Գիւղը

Մարտունի Uou գիւղի բնակիչները կը զբաղին գիւղատնտեսական աշխատանքներով։ Uouh գիւղապետ Յունան Գրիգորեանի խօսքով` գիւղին մէջ կ'ապրին աշխատասէր, սեփական քրտինքով հաց վաստակող ու հայրենիքը սիրող արցախցիներ։ «Մեր գիւղին մէջ տղամարդիկ, մէկը միւսին թեւ ու թիկունք ըլլալով, գիւղին պատկանող խաղողի ամբողջ այգիները մշակած են»։ Ըստ Գրիգորեանի` բնականոն կը գործէ գիւղի միջնակարգ դպրոցը, ուր ուսուցիչները կը

Մարտունիի Uou գիւղէն համայնապատկեր մր կրթեն ու դաստիարակեն դի երիտասարդները նոր 168 աշակերտներ։ Նորակառոյց մանկապարտէզ Ասիկա կ'ապացուցանէ, կր լաճախէ 31 սան։ Բուժկէտը, համայնքապետա- այդքան ալ հեշտ բան չէ, րանը եւս կը գործեն։ նոյնիսկ անհնար է», հաս-

ընտանիքներ կը կազմեն։ թէ արցախցիին ընկձելը «Պատերազմէն ետք գիւ- տատեց ան։

Նախիջեւանիկ գիւղի բուժկէտի նորոգում

ցութեան նախաձեռնուվերանորոգուեցաւ ու կա-

տարանչական ընկերակ- րոգութեան կարիք։ «Գիւղը ունի 257 բնակիչ, Վերջերս «Բարի Արցախ» Սեւակ Պետրոսեանի խօս- կան տարիքի երեխալ։

Ամերիկայի Յայ Աւե- քով` բուժկէտը ունէր նո- 172 հա վարելահող եւ այգի մնացած թշնամիին տիրապետութեան տակ, թեամբ եւ միջոցներով դպրոցը՝ 86 աշակերտ։ բայց բնակիչները չեն ընկրկիր, իրենց տնամերձ հաւորուեցաւ Ասկերանի խորագիրը կրող նախա- հողատարածքները կը Նախիջեւանիկ գիւղի ման- գիծով գիւղին մէջ կառու- մշակեն, եւ որեւէ մէկը գիւկաբարձական բուժկէտը։ ցուեցաւ խաղավայր։ Ու- ղէն հեռանալու ցանկու-Նախիջեւանիկ գիւղապետ նինք 34 նախադպրոցա- թիւն չունի», վստահեցուց Պետրոսեան։

Արցախի Պետական Յամալսարանի մէջ Ռազմագիտութեան ամպիոն պիտի բացուի

կողմէ ընդունուեցաւ o- ամպիոն։ րէնք, որով կը նախատե-

տութեան, կրթութեան Յամալսարանին մէջ բա- նը, ամպիոնի խնդիրները, մշտական յանձնաժողովի նալ Ռազմագիտութեան դասախօսական կազմը,

Մայիս 13-ին ԱԺ գի- սուի Արցախի պետական պիոնի կանոնադրութիւպարտականութիւնները, Քննարկուեցան ամ- ժամաքանակը եւ այլն։

Ափօ Սահակեանի համերգը

Մայիս 8-ին, Ստեփանակերտի մէջ տեղի ունեցաւ երուսաղէմահայ երգիչ Ափօ Սահակեանի համերգը։

«Թուֆենկեան» բարեգործական իիմնադրամի նախաձեռնած «Ե՛կ, աշխարհը պիրինք Արցախ» ծրագիրով Արցախ եկած երգիչը համերգներ ունեցաւ Մարտուիի եւ Ստեփանակերտի մէջ։

«Թուֆենկեան»ի հանրային կապերու պատասխանատու Ռուբէն

ծրագրի նպատակր րին պահուն ժողովրդին Սփիւռքի հայրենակիցնե- ուժ հաղորդեն։ րը Արցախ բերելն է, որ-

Ճանպազեանի խօսքով` պէսզի անոնք այս դժուա-

«Աշխարին առանց պատերազմի»

Մայիս 3-ին, Ստեփանակերտի Եղիշէ Չարենցի անուան դպրոցին մէջ կազմակերպուեցաւ «Աշխարին առանց պատերազմի» խորագիրով ցերեկոյթ։ Ներկաները նախ ծաղիկներ խոնարհեցին դպրոցի զոհուած շրջանաւարտներու յիշատակի յուշատախտակին առջեւ, ապա աշակերտները հանդէս եկան բանաստեղծական ու երաժշտական կատարումներով` եւս մէկ անգամ ոգեկոչելով Արցախեան բոլոր պատերազմներուն անմահացած քաջորդիներու յիշատակը։

եւ կարի անվճար դասըն- կան:

Ստեփանակերտի մէջ թացքներ։ Դասընթացքի «Փրոջէքթ ՅՈՓ Արմէնիա» տեւողութիւնը մէկ ամիս է, բարեգործական կազմա- որմէ ետք մասնակցողնեկերպութիւնը կ'իրակա- րուն պիտի տրուի վերանացնէ գորգագործութեան պատրաստման վկայաշար. տես. էջ 18

Hatred and Violence Must Never Again Be Met with Indifference: **Trudeau Commemorates Armenian Genocide**

Yeghern:

"Today, we join Armenian communities in Condemnation and Prevention Month. Canada and around the world to honor the memory the darkest chapters in human history. We also honor their descendants, including Canadians of Armenian heritage, who have contributed and who continue to help shape the strong, diverse, and inclusive country that we enjoy today.

number of lives that were taken from 1915 to 1923 must never be forgotten. In 2015, a century after the start of this tragedy, Parliament passed a motion declaring April 24 as Armenian Genocide Memorial

Prime Minister Justin Trudeau, on April 24. Day, a date that has since served to remember the issued the following statement on Armenian loss, trauma, and pain inflicted by these atrocities Genocide Memorial Day, also known as Medz and to ensure they are never repeated. This day falls during Genocide Remembrance,

"Hatred and violence must never again be met of the victims of the Armenian genocide - one of with indifference. Each and every one of us has a role to play in making sure such brutality is never repeated, and it starts with taking a stand against discrimination and hate in all its forms - whenever and wherever it occurs.

"Together, on this somber anniversary, we "The atrocities committed and the horrific remember the lives lost, recognize the strength and spirit of the Armenian people, and look forward with hope to a future of peace, mutual respect, and dignity among people and countries around the

Prime Minister Justin Trudeau pays tribute to Armenian Genocide victims in Yerevan's Tsitsernakaberd Memorial, October 13, 2018

Toronto-Armenian Community Commemorates the 107th Anniversary of The Armenian Genocide in The Midst of the Ongoing Crisis in Artsakh

Toronto -The Toronto-Armenian community gathered at the St. Mary Armenian Apostolic Church on Saturday, April 23 to commemorate the 107th anniversary of the Armenia Genocide.

The event was attended by representatives from all levels of government from across the Greater Toronto Area as well as representatives from the diplomatic core of the Republic of Armenia and Lebanon, and clergy and leaders of the Armenian Churches and Organizations in Toronto.

Helena Jaczek, Member of Parliament for Markham-Stouffville and the Minister responsible for the Federal Economic Development Agency for Southern Ontario delivered the message on behalf of the Government of Canada.

Aris Babikian, MPP for Scarborough Agincourt delivered a message from the Province of Ontario. Mayors John Tory and Patrick Brown spoke on behalf of the cities of Toronto and Brampton respectively.

Messages were also delivered from the Official Opposition in Canada, the Conservative Party, the Federal NDP, as well as the the Official Opposition in Ontario, the Provincial NDP as well as the Liberal Party of Ontario. Also in attendance were several Members of Parliament, Members of Provincial Parliament, city councillors, public school board trustees, candidates for the upcoming Provincial election in Ontario, and long-time friends of the Armenian Community in Canada.

In her opening remarks on behalf of the Armenian National Committee of Toronto, Rosalie Wannes stressed the importance of holding the perpetrators of the Armenian Genocide accountable.

She said that the act of denial not only revictimizes the descendants of genocide survivors, but it also emboldens the perpetrators to continue with their genocidal policies for decades to come.

"Not only has the Government of Turkey not recognized the crimes of its past, with its active participation in the 2020 war against the Republic of Artsakh, it has made it clear that the extermination of the Armenian people continues to be its state sponsored priority to this date." she added.

Wannes also drew attention to the ongoing aggression by Azerbaijan at the borders with Armenia and Artsakh. She stressed, "Azerbaijan continues to use violence at the border and the threat of yet another war as a means to dictate terms with the government of Armenia...Further weakening and delegitimizing the status of Artsakh today

Dignitaries, guests and members of the Armenian community pay tribute to the Armenian Genocide victims at the commemoration event.

MPP Aris Babikian delivers a message from the provincial government.

MP Helena Jaczek (centre) delivers a message on behalf of the government.

Mayor John Tory during his message

is a red line that Armenians cannot accept. Crossing this red line will lead to irreversible disaster."

The program included performances by the Junior Choir of the St. Mary Church who sang Pour Toi Armenie by Charles Aznavour, Anoush Galestian Pasishnik who performed a song called Andouni, and Deacon Aram Shahbazian, who sang Houshartsaner.

Member of the Armenian Youth Federation of Canada Sarkis Kelebozian, delivered Armenian National Committee of Toronto's message:

"As descendants of survivors, whose ancestors were victims of the 1915 Armenian Genocide perpetrated by Ottoman Turkey; we are acutely aware of the dangers of remaining silent and indifferent in the face of injustice," said Kelebozian. "Turkey deliberately conspired with Azerbaijan, during the 44-day war in 2020, to launch an unprovoked war against Armenians in Artsakh by recruiting, training, arming and deploying jihadist mercenaries to capture territory inhabited by Armenians for centuries... the international community's muted reaction to Turkey and Azerbaijan's military aggression against Armenians was a bellwether for future acts of aggression around the world, for years to come."

The event ended with laying of wreaths and flowers at the Revival monument dedicated to the victims of the Armenian Genocide.

Historians estimate that more than 1.5 million Armenians were killed by Ottoman Turkey between 1915-1923.

The Canadian government has recognized the Armenian Genocide through multiple resolutions and statements, including when the House of Commons unanimously passed Motion M-587 designating April 24th as Armenian Genocide Memorial Day and the month of April as Genocide Remembrance, Condemnation and Prevention Month.

ดกากบดกานอ

The Zoryan Institute Launches a New Genocide Education Program in Ontario High Schools with the Support of the Ministry of Education

launch of a new Genocide Education Program titled, Promoting Equity, Tolerance and Reconciliation Through Genocide Education, funded by the Ontario Ministry of Education. This program, developed by the Zoryan Institute, will provide secondary school students across the Greater Toronto Area with a foundational understanding of the numerous, complex, and often emotional issues related to genocide and crimes against humanity.

With the support of the Zoryan Institute's Board of Directors, genocide education specialists, secondary school level educators, and curriculum consultants, the Institute developed an effective and impactful lesson plan for this program. When asked about the reasons behind the development of this program, Megan Reid, the Zoryan Institute's Deputy Executive Director, stated: This program is designed to be delivered to classrooms between May and June 2022, and will be led by notable graduates of the Zoryan Institute's Genocide and Human Rights University Program (GHRUP) at the University of Toronto. Each presentation will open with an interactive discussion introducing human rights and genocide, and will explore select cases of genocide, such as the Armenian Genocide, the Holocaust, the cultural genocide of the Indigenous Peoples of Canada, among others, in a comparative and multidisciplinary manner. This will be done using both written and oral

The Zoryan Institute announced the testimonies and first-hand accounts of those impacted by genocide. This approach will also allow students to compare and understand commonalities in the processes and experiences of genocide and will contribute to a better understanding of the universality of the phenomenon.

> Alison MacAulay, a PhD Candidate in History at the University of Toronto, and graduate of the Zoryan Institute's 2017 GHRUP, is working closely with the Institute on this initiative. She had this to say about the program's impact: The Zoryan Institute is thankful for the consultation it has received from Ontario educators, Sossy Terzian-Kheir of William Berczy Public School of the York Region District School Board, and Christine Zaghikian the Curriculum Support Leader of Guidance at Earl Haig Secondary School of the Toronto District School Board, on the program's structure and method of delivery to a high-school audience. Reflecting on the new program Ms. Zaghikian said:

'On this occasion, the Zoryan Institute's Co-Chairs, Prof. Roger Smith, Prof. Maureen Hiebert and Prof. Varouj Aivazian, wish to express their sincere appreciation to the of the Ontario Ministry of Education, and particularly Minister of Education, Hon. Stephen Lecce, for funding this program through the 2021-2022 Anti-Hate Initiatives Fund offered by the Indigenous Education and Well-Being Division. The President of the Zoryan Institute,

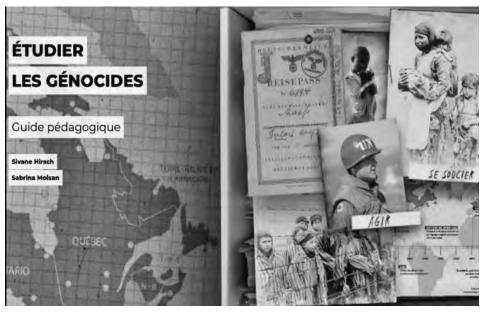
From L-R: Megan Reid, Zoryan Institute Deputy Executive Director, MPP Aris Babikian, Hon. Stephen Lecce, K.M. Greg Sarkissian, Zoryan Institute President

K.M. Greg Sarkissian, also wishes to extend students in future school years. The Zoryan his gratitude to MPP Aris Babikian, Institute's long term goal with this initiative is representing the Scarborough-Agincourt riding, for his ongoing support in promoting the Zoryan Institute and its work to the Ministry of Education. He stated: The feedback that the Zoryan Institute and the Ministry of Education receive from this new program will be utilized to inform the development of a lesson plan and complimentary educational materials for Ontario secondary school teachers and

to train teachers and extend the program's reach beyond the province of Ontario, and deliver these presentations nation-wide."

The institute is inviting all educators or parents in Ontario, who are interested in hosting the Promoting Equity, Tolerance and Reconciliation Through Genocide Education Program at a public high school in the GTA, to contact the Zoryan Institute.

Quebec Ministry of Education Releases Genocide Education Guide

The Armenian National Committee of Canada (ANCC) and the Armenian National genocide education guide available in Committee of Quebec (ANCQ) welcome the Quebec's secondary school system reaching launch of the released by the Ministry of Education of the Province of Quebec on April institutions. 25, 2022.

The comprehensive educational guide developed through the advocacy efforts of the Genocide Education Foundation and its partner organizations – including the ANCC and the ANCQ - will serve as the quintessential manuscript to help educators across the province of Quebec to teach about the crime of genocide and raise the proper awareness about the consequences of this crime.

"This is an important moment for the ANCC, which has collaborated with the Genocide Education Foundation over the past years to ensure that high school students all across the province of Quebec can learn about the Armenian Genocide and understand the steps that lead up to such atrocities," said Dr. Lalai Manjikian, ANCQ representative on the Executive Board of the Genocide Education Foundation.

The document is the first-ever universal over 343,000 students and 800 educational

The bilingual guide defines the crime of ocide and methodically explains the vario stages that have historically led to this crime. Additionally, it provides thoroughly reviewed case studies of nine UN and Canadian recognized genocides, including The First Nations Cultural Genocide (1876-1993), The Herero and Nama Genocide (1904-1908), The Armenian Genocide (1915-1923), The Ukrainian Holodomor (1932-1933), The Roma and the Sinti Genocide (1935-1945), The Holocaust (1939-1945), The Cambodian Genocide (1975-1979). The Bosnian Genocide (1992-1995) and The Genocide Against the Tutsi in Rwanda (1994).

The guide's primary goal is to prevent future genocides by providing educators and students with the necessary tools and skills to promote knowledge and education and create a system of values and attitudes that

shape the collective understanding of this

The publication of this unprecedented guide is the result of the concerted efforts of the Genocide Education Foundation and its partner organizations who for years have tirelessly advocated for this important and ground-breaking initiative.

"It is essential to work with all the communities affected by genocide to be able to weave parallels, understand the different stages that precede it and underline the denial of those responsible after the fact. A genocide, no matter in which century or in which country it takes place, always has similarities," said Hrag Jinjinian, ANCC representative on the Executive Board of the Genocide Education

The Armenian National Committee of Canada and the Armenian National Committee of Quebec applaud the efforts of the Genocide Education Foundation and the tireless work of its executives, including ANCQ and ANCC representatives Dr. Lalai Maniikian and Hraq Jinjinian, as well as Dr. Alan Whitehorn, Dr. Isabelle Kaprielian-Churchill, Dr. Stacey Churchill, Aram Adjemian and Raffi Sarkissian for their academic advice and guidance.

Commemoration of the 107th **Anniversary of The Armenian Genocide** at The Holy Trinity **Armenian Church**

The Inter-Denominational Committee of Toronto organized a commemoration of the 107th anniversary of the Armenian Genocide on April 24, 2022, hosted by Holy Trinity Armenian Apostolic Church. Present were the pastors of the Armenian churches in Toronto.

The keynote speaker of the day was the chairperson of Hayastan Fund -Toronto, Migirdic Migirdicyan. Also participating in the function were the junior and senior choirs of St. Mary Armenian Church.

After the ceremony the guests placed a wreath at the Genocide Memorial located on the premises of the church. The function ended with a reception.

Ajax Declares April Armenian Heritage Month, April 24 Genocide **Remembrance Day**

The city council of Ajax declared April Armenian Heritage Month, to celebrate, remember, and educate future generations about Canadian Armenians and the important role that they have played in communities across Ontario.

The city of Ajax also proclaimed April 24 as Armenian Genocide Remembrance Day. To mark the occasion, on May 2nd, the Armenian flag was raised in front of Ajax city

Ajax resident and Armenian community member George Kherlakian facilitated the event and the declaration.

Խմբագրութեան կողմէ

«Թորոնթոհայ» պատասխանատու չէ իր էջերուն մէջ լոյս փեսած ծանուցումներու բովանդակութեան։ Մեզի յղուած բոլոր թղթակցութիւններն ու գրութիւնները ենթակայ են որոշ խմբագրումի:

The Armenian Diaspora Survey Begins in May in The United States and Ontario, Canada

Major research on Diaspora public opinion to be launched in North America

Preparations are underway for the launch of the Armenian Diaspora Survey in North America, which will be carried out this summer.

The Armenian Diaspora Survey (ADS), an initiative of the Calouste Gulbenkian Foundation, is led by a group of scholars and researchers under the auspices of the Armenian Institute in London.

diaspora public opinion and an important snapshot of people's thoughts on a host of issues. It offers evidence-based knowledge to the public and valuable data to community leaders, activists and policy makers in particular, giving them a better understanding and analysis of their communities for the development of programmes and projects.

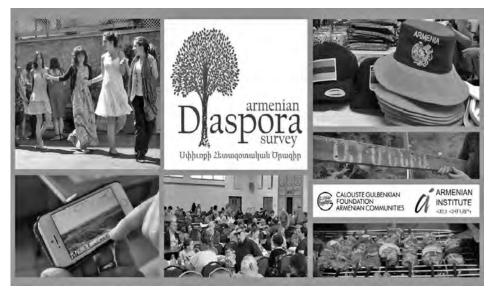
ADS director Dr. Hratch Tchilingirian of Oxford University explained: "In our research we ask the respondents their thoughts and

views on identity and related issues of belonging. Other themes include language and culture, church and religion, community engagement, and relations with Armenia."

Any Armenian, aged 18 and older, living in the United States and Ontario, Canada can take the survey online, starting on May 6th. Printed questionnaires will also be available to those who wish to complete it offline.

ADS started with a pilot study in 2018. The study provides valuable insights into So far the survey has been carried out in 10 countries and in over 20 diaspora communities.

> "We are pleased this multi-country systematic survey is coming to North America," said Dr. Razmik Panossian, Director of the Calouste Gulbenkian Foundation's Armenian Communities Department. "Given the enormous challenges facing Armenia and Armenians, this research will have tangible policy consequences," he added.

have been published separately. In addition Armenian and Spanish. All of the reports could The results of the 2018 and 2019 studies to English, the 2019 study is also available in be downloaded for free from ADS website.

Two Armenian Canadian Cast Members Performe in Parsa's Latest Direction of 'The House of Bernarda Alba'

Nyiri Karakas and Beatriz Pizano

Photo: John Lauener.

written by Spanish dramatist Federico García Lorca, was staged at Toronto's Buddies in Bad Times Theatre April 10-24. Toronto's distinguished Soheil Parsa directed the play about an iron-willed matriarch Bernarda Alba who announces eight years of mourning in her household following her husband's death. The domestic lockdown cuts her five daughters
The repression fuels their desires for a life
Banff Playwrights Lab and Directors Lab North.

The House of Bernarda Alba, a play off from the outside world and locks them in the house.

The unyielding Bernanda (aged 60) wields total control over her five daughters Angustias (39 years old), Magdalena (30), Amelia (27), Martirio (24), and Adela (20).

But her daughters are youthful women, hungry for life and their place in the world.

beyond the walls of their house.

The play was Garcia Lorca's last work, completed in June 1936, two months before his death during the Spanish Civil War. It explores themes of repression, passion, conformity and individual freedom.

The cast included Rhoma Spencer, Lara Arabian, Soo Garay, Monica Rodriguez Knox, Nyiri Karakas, Elizabeth Der, Theresa Cutknife, and distinguished actor Beatriz Pizano as Bernarda Alba.

Vancouverite Nyiri Karakas is a graduate of East 15 Acting School in London, UK. She also completed the Higher Education Residency at Shakespeare's Globe, and the Contemporary Drama Summer School at RADA. She has performed roles in Canada

Lara Arabian is a trilingual Dora nominated Toronto-based performer by way of Beirut, Lebanon, upstate NY, and Paris, France. She has performed roles as Mrs. Ada on the hit show Kim's Convenience. Her TV credits include The Handmaid's Tale, Murdoch Mysteries, Taken and Dark Matter, while her film work has been showcased at several International Film Festivals. An accomplished stage actress she has worked in theaters across Canada. As a writer and director, Arabian has participated in both the prestigious

Mississippi **Becomes The 50th US State to Recognize The** Armenian Genocide

Mississippi became the 50th US state to recognize the Armenian Genocide, with Governor Tate Reeve's proclamation marking April as Genocide Awareness and Prevention Month"

"I've proclaimed April as Genocide Awareness and Prevention Month," Governor Reeve said in a Twitter post.

"The systematic destruction of lives has spanned areas and cultures from Armenia to Darfur, the Holodomor to the Holocaust," he added.

"Genocide has no place in society, and we must do everything we can to prevent it," the Governor said.

Your Most Reliable Transportation Partner To/From Armenia & Worldwide

- Ocean, Air & Land **Int'l Transportation**
- **Door to Door Services Available**
- 20', 40', LCL and Break-Bulk
- **Insurance Coverage**
- **Export Documentation, Letters of Credit Handling and Banking Negotiations**
- **Dedicated Agency Network Worldwide**

METRAS

SHIPPING & FORWARDING INC.

2175 Sheppard Ave. €. Suite 215 Toronto ON, M2J 1W8

Tel.: 416-497-0377 Fax: 416-497-0783 info@metrasshipping.com www.metrasshipping.com

BUFNOOTHO

Many landlords appear to be taking short-term advantage as tens of thousands fleeing war,

Influx of Russians Triggers Real Estate Speculation In Yerevan

repression, and sanctions flood the market

Ani Mejlumyan

Armenian renters are suffering from a wave of evictions and soaring prices as an influx of Russians and Ukrainians inspires landlords to cash in.

Aghavni Navasardyan, 29, is a freelance photographer who moved to Armenia from St. Petersburg three years ago. She had been paying \$225 for her studio apartment in the Arabkir district of Yerevan, but on March 21 got a call from her landlord. She was told they were selling the apartment and that she had to move within a month.

But she didn't believe the landlord. "I'm sure they want to rent it to someone else at a higher price," she said. "I can't afford to pay much more than \$200, and now for that price all you can rent is a dump in the suburbs."

Another former St. Petersburg resident who does research for human rights organizations and who asked only to be identified by his nickname Radion, moved to Yerevan on March 4. He fled Russia early in the war out of guilt - "both my grandmas are Ukrainian," he said - and is now facing his own Yerevan real estate problems.

"Prices are higher than in Petersburg and the quality is lower," he said. He ultimately found a two-bedroom for \$800 a month. "I'm living with friends, that's the only way we can afford it," he said.

Russia's invasion of Ukraine has forced millions of Ukrainians to flee the country, and the crippling sanctions and political crackdown that followed in Russia have pushed hundreds of thousands of Russians out of their country. Armenia has been one of the top destinations.

Ukraine's embassy in Armenia estimated that, as of March 24, about 4,000 Ukrainians, mostly ethnic Armenians, have come to Armenia since the start of the war. Many more Russians have arrived, along with Belarusians leaving for similar reasons. One Armenian MP estimated that 80,000 Russians had arrived by March 7.

Prices, even in far-flung areas of the capital, have "doubled and tripled," Edward Harutyunyan, the head of Yerevan's Viva Realty, told Eurasianet. The inflation has even reached places like Masis, a city just outside Yerevan, "which is not a resort town. \$400 for Masis is unheard of," he said. "In Yerevan, we

have only expensive properties, even though people are now putting up their apartments for rent for the first time." Most of his clients are now Russian, he said.

The prices appear to be short-term speculation, Harutyunyan said. "These apartments will be empty in two or three months and landlords will start searching for tenants again," he said. "They are greedy, they value quick cash as opposed to longterm stability."

But even if prices return to normal soon, many renters must figure out a place to live in the meantime.

Social media pages for rentals are full of users reporting they have been or are about to be evicted. "We are being kicked out of the apartment with my newborn," one user wrote on March 23. "Please help us find an apartment no more than \$200, I have two kids."

While many rental agreements contain protection from arbitrary eviction, they often aren't notarized, rendering the protections unenforceable. Notarization "is rare, especially in the case of short-term contracts," Harutyunyan said.

On March 23, the Ministry of Economy issued a warning to tenants to be careful with their contracts: "We warn you that transactions which are not registered in the cadastre or those without notarization are not legally binding and carry risk for the relationship between tenants and real estate owners. To avoid these risks, once again we ask you to act exclusively in accordance with the law."

The government has said it recognizes the price-gouging problem but can't do anything concrete to resolve it.

"Prices have risen a lot, we are worried about that," Economy Minister Vahan Kerobyan told RFE/RL on March 21. "In terms of managing prices, we see our role as an advisory one."

Real estate brokers were recently invited to a meeting with ministry officials to discuss how to address the issue, Viva Realty's Harutyunyan said. "The market is highly unregulated, that's the reason for these price increases," he said. "The people involved in the industry are working in the shadows, especially unlicensed brokers. They are hiding their income and unable to provide guarantees

Aghavni Navasardyan must find a new apartment. (Winslow Martin)

Without any rent-control mechanisms, there is no regulation on prices other than supply and demand, said Babken Pipoyan, president of the NGO Informed and Protected Consumer, in an interview with medialab.am.

"Now people are doing a bad thing in the long run. They are asking their tenants to move out so they can rent [the apartments] for a higher price to tourists. They can do this because we do not have protection, rights, regulations. If we did, these things wouldn't be happening," he said.

Meanwhile, renters are trying to manage in the short term.

Twentysomething Daniel Popov had visited Armenia as a tourist just a year ago, but has been shocked by the prices he found on his return to the country after fleeing Russia. "It's more expensive than Moscow," he said, admitting that the comparison was tempered by the rapid depreciation of the Russian ruble.

With four friends, he managed to find an apartment in the center for which they pay \$1,000 a month. "If we aren't able to find jobs, we're going to run out of money soon, and no one wants to go back to Russia."

Many of the newcomers don't know how long they'll be staying. Sergey Zakharov, who worked in St. Petersburg for the IT giant for this for my whole life."

Yandex, left just two days after the invasion began, "My wife wanted me to leave fast since she was worried about the possibility of martial law," he said.

He, his wife, his cousin, and the cousin's partner managed to find an apartment listed for \$500. But when they went to see it, the landlord had already raised the price to \$600. "We were lucky to get that price because we were early," he said. He said they plan to stay in Armenia at least a year.

"I'm expecting harsher repressions. Russia will be fully isolated from the world, and the economy will be ruined," he said.

Radion, the human rights researcher, said that despite the price-gouging he has been happy with his reception in Armenia. "I have been welcomed here," he said. "I was touched because Russians now aren't welcome in most places. I don't think Russians deserve this kind of friendly welcome from Armenians - in Russia, you often see real estate listings, 'renting only to Slavs."

He also doesn't know how long he'll stay.

"I don't want to be associated with an aggressor country," he said. "It doesn't matter that I don't have any say in it. I will be stained by this for my whole life and I will apologize

In Regional Economic Turmoil, Armenian Currency Sharply Rises

against the dollar in recent weeks, bolstered by an influx of Russians to Armenia and a move to buy gas in rubles rather than dollars.

As Russia's invasion of Ukraine has upended economies around the region,

The dram has gained about 15 percent Armenia's currency has sharply gained in

After hovering at its usual rate of just under 500 to the dollar, it dropped to about 518 to the dollar in mid-March before rising to 450 on May 4, a 15 percent gain in about

it to the influx of Russians who have come to the country escaping repression and sanctions at home.

"We have international visitors in Armenia. [...] When these people spend money in our balance of payments in Armenia," the bank's conference. "This situation led to the point that we have progressive growth of foreign currency in terms of supply to demand, which resulted in some strengthening of the dram."

Galstyan added that the future course of the dram would depend on how long the visitors stay in Armenia and how they spend.

Another factor: Armenia recently began paying for natural gas from Russia in rubles rather than in dollars, which was the previous practice.

"Armenia used to transfer \$35-40 million a month to Russia for natural gas alone. Now that amount is not transferred in dollars." economist Suren Parsyan told local news site Iragir.am. With excess dollars now available

Explanations for the dram's rise vary. on the local market, there is less demand for The Central Bank of Armenia connected the greenback, supporting the value of the

> "Besides, economic activity in Armenia has slowed down, and people's purchasing power has decreased," Parsyan added.

Parsyan told Eurasianet that the Central resorts or restaurants, it is considered an Bank appears to be not intervening, seeing a export growth from the perspective of the chance to tame inflation. In May, the bank's board met and decided to keep the refinancing head, Martin Galstyan, said at a May 3 press rate unchanged at 9.25 percent. "They either could decrease the refinancing rate or buy dollars from the market and bring the exchange rate to what it was before. But the bank doesn't want to do that since it would result in greater inflation," he said.

> Core inflation has been running at 7.4 percent so far in 2022, after measuring 7.7 percent in 2021. A rise in the dram should help by making imports less expensive, though it can hurt exporters.

> "From the point of view of inflation, this [the rise in the dram] is a positive phenomenon because it mitigates the situation," Narek Karapetyan, an economist at the Yerevan think tank Amberd, told RFE/RL. "However, we cannot feel the impact immediately."

Յայաստանը Իմ Կեանքս Է, Ինքզինքս Չեմ Կրնար Պատկերացնե<u>լ</u> Յայաստանէն Դուրս. Ամէն Առաւօտ Փառք Կու տամ, Որ Յոս Կ'ապրիմ. Կ՛րսէ Յայրենադարձ Գործարար Ծիլա Թանկուքեան

Սալբի Սաղտրձեան

նուշաբոյր սուրճի հոտը կը լեցնէ ռունգս եւ կը կազդուրէ զիս առտուան քնագլուխ վիճակէս։

Յանգստացնող եւ իւրայատուկ շունչ կայ խանութէն ներս. տարածքը լի է բազմատեսակ սուրձերով, քաղցրաւենիքներով...: Աշխատողները մեծ ջանասիրութեամբ կը վազվզեն եւ կը պատրաստեն լաձախորդներու պատուէրները։ Բարեհամբոլը ժպիտով զիս կը դիմաւորէ խանութի սեփականատէրը` Ծիլա Թանկուքեանը։ Նախքան հարցազրոյցը սկսիլը ան կ'առաջարկէ խանութի համեղ սուրձերէն մէկը ընպել։

Կոմիտաս փողոցի վրայ գտնուող սուրճի մասնագիտական խանութը յաճախորդներու պակաս չունի։ Ծիլան կր նշէ, որ սկիզբը շատ քիչ էին խանութ մտնողները, բայց ժամանակի ընթացքին մէկը միւսը բերաւ եւ այդպիսով կամաց-կամաց շատցան։ Յիմա շատեր կր նախընտրեն ոչ միայն խանութէն գնում րնել, այլ նաեւ առաւօտեան սուրձր այստեղ խմել։ Coffee-inn-ը արդէն ունի մօտ 35 տեսակի սուրձեր ու լատուկ խառնուրդներ, որոնք միայն իրեն կը պատկանի։ Կան շատ մը ընկերութիւններ եւ ճաշարաններ, որոնք կ՛օգտուին այս սուրձերէն։

Ծիլան եւ ամուսինը Յալէպէն Յալաստան տեղափոխուած են 2007-ին` նախքան Սուրիոլ պատերազմը։ «Ամուսինս Յայաստանի մէջ բժշկութիւն ուսանած է, երկուքս ալ շատ կը սիրէինք Յայաստանը, հայրս ալ շատ քաջալերեց, որ Յալաստան հաստատուինք եւ հոս գործ հիմնենք։ Ամուսնանալուն պէս եկանք Յալաստան», ուրախութեամբ կր նշէ ան։

Ինչպէս ծնունդ առաւ սուրճի խանութ բանալու գաղափարը` հարցումիս, խանութի հիմնադիր-տնօրէնը կը մանրամասնէ. «Մենք ունինք ընտանեկան business, ամուսինս կ'աշխատի դեղագործական արտադրութեամբ, իսկ ես կ'աշխատէի մեծաքանակ սուրձ ներմուծող եւ բովող ընկերութեան մը մէջ, որ սուրձը կանաչ կը բերէ, եւ մենք կ'որոշէինք ամէն մէկ տեսակը ինչ աստիձա-

Coffee-Inn խանութ մտնելուն պէս ա- նի պէտք է խարկուի։ Յոն երկար տարիներ աշխատելէ ետք, ուզեցի առանձնանալ, լաճախորդներու հետ շփուիլ, ես իմ անձնական գործս ունենալ եւ իրագործել իմ մտքի բոլոր գաղափարները»։

2018-ին բացուած խանութը ներկայիս ունի վեց աշխատող։ «Յոյսով ենք, որ ընթացքին մեր մասնաձիւղերը կը շատնան եւ աւելի աշխատողներ կ'ունենանք», կր նշէ ան։ Խանութի անունը ունի երկու իմաստ. մէկը caffeine-ն բառն է, միւսը` տեղ մը, ուրկէ ոչ միայն կարելի է սուրձ գնել, այլ նաեւ՝ նստիլ եւ ոմ-

Յայաստանի մէջ քիչ մը դժուար է անձնական գործ հիմնելը տեսակէտիս՝ Ծիլան չի համաձայնիր։ «Յայաստանը փոքր շուկայ է, այդ տեսակէտէն կրնայ դժուար ըլլալ, բայց օրէնքները շատ յստակ են եւ պարզ։ Պետութիւնը գործ հիմնողին խոչընդոտներ չի ստեղծեր, եթէ ամէն ինչ օրինական ըլլայ եւ հարկերը ժամանակին մուծես։ Եթէ գործդ յաւ րլյալ, հարկերը տրամաբանական են` համեմատած եւրոպական կամ այլ երկիրներու հետ», կր հաստատէ ան։

Թէ ինչո՛ւ կարգ մը սփիւռքահայեր չեն լաջողիր Յալաստանի մէջ գործ հիմնել հարցադրումիս` ան իր փորձառութենէն մէկնած կը նշէ. «Իմ գործիս պարագային կրնամ ըսել, որ սուրձի հետ կապուած 10 տարուան փորձառութիւն եւ գիտելիք ունէի։ Նոր գործ ձեռնարկողները պէտք է լաւ հասկնան շուկան եւ մարդոց պահանջքները եւ ատոնց համապատասխան արտադրանք առաջարկեն։ Պարզապէս պէտք է ձիշդ քայլեր ձեռնարկել եւ համբերել։ Եթէ ցանկութիւնը ունիս եւ աշխատասիրութիւն, դժուար բան չկայ»:

Յայաստան ապրելու դժուարութիւններուն մասին, կը նշէ, որ որեւէ երկիր, որ նոր երթաս, սկիզբը անպայման դժուարութիւններ կ'ունենաս, մինչեւ ընտելանաս, կեցութեան եւ ֆինանսական հարցերը լուծես։ «Ժամանակի ընթացքին ամէն հարցերը կը լուծուին, կարեւորը համբերութիւն ունենալն է», կը վստահեցնէ ան։

Ջրուցակիցս կ'ուզէ Յայաստանի լաւ

Ծիլա Թանկուքեան իր Coffee-inn խանութին մէջ

կողմերը գնահատել, քան վատին վրայ կեդրոնանալ. Ծիլան շատ ուրախ է եւ իպարտ, որ իր զաւակները Յայաստան ծնած են եւ օտարութեան զգացում չունին, ինչպէս իրենք ունեցած են։ «Կրնալ ըլլալ ես քիչ մը լաւատես կը խօսիմ եւ դրական եմ, բայց ես Յայաստանի մէջ շատ ապահով եւ հանգիստ կը զգամ, մերն է, տաքուկ է։ Եթէ գործի եւ ֆինանսական հարց չունիս, այստեղ ամէն տեսակի հետաքրքրութիւններուդ գոհացում կրնաս տալ` ըլլայ մշակութային, ընկերային, կրթական եւ հազար ու մի տեսակ առաւելութիւններ եւ ընտրելու ինարաւորութիւնններ, յատկապէս երեխաներուս համար կան իրենց հետաքրքրութիւնները զարգացնող տարաբնոյթ ծրագիրներ»։ Ան շատ կը զարմանայ, թէ մարդիկ ինչու չեն յարմարիր, կամ չեն սիրեր Յայաստանը։

Որպէս հայրենադարձ եւ գործարար Յայաստան հաստատուիլ եւ գործ հիմնել ցանկացողներուն խորհուրդ կու տայ` նախ միայն հայրենասիրական զգացումներով չգան, մտածելով, թէ ամէն ինչ վարդագոյն է, ամէն ինչ լաւ է։ «Այդպիսի բան չկայ, պէտք է գաս, շատ երկար ուսումնասիրես շուկան, հասկնաս

մարդոց մտածելակերպը, պահանջքները, առաւել եւս` չհամեմատես քու ապրած երկրիդ հետ, ուր ունեցած գործդ նոյն ձեւով կրնաս յաջողցնել hnu։ Պէտք է իմանաս, թէ հոս ինչի կարիքը կայ եւ ձեռնարկես այնպիսի բան, որ հաստատ եկամուտ կը բերէ քեզի»։

Գործարար Ծիլային յաջողութեան բանաձեւը գործին հանդէպ անսահման սէրն է եւ աշխատասիրութիւնը։

Իւրաքանչիւր հայ, առաւել եւս հայրենադարձ պէտք է նժարին դնէ, թէ իսկապէս իրեն համար Յայաստան ապրիլը որքանով կարեւոր է եւ ինք որպէս հայ անհատ ինչպիսի՛ առաւելութիւններ ունի հայրենիքի մէջ ապրելով եւ առաւել եւս` ինչ տալիք ունի այս երկրի զարգացման համար։ «Յայաստանը իմ կեանքս է, ինքզինքս Յայաստանէն դուրս այլ տեղ չեմ կրնար պատկերացնել։ Ամէն առաւօտ Յայաստանով կը շնչեմ եւ առաւել եւս` փառք կու տամ, որ hոս կ'ապրիմ», կ'ըսէ հայրենադարձ

«Ամէն տեղ լաւն ալ կայ, վատն ալ, սա մեր երկիրն է եւ փորձենք լաւը տեսնել եւ տարածել», մտորել կու տայ ան։

Զարթի՛ր Լաօ

Լոռի Պէրպէրեան

Յայր ծնած է անարդարութեանը դիմադրելու։ Ի վերջոլ, եթէ ոչ մենք ո՞վ պիտի պաշտպանէ մաքուրը, արդարը, Ճշմարիտը։ Ո՞վ պիտի պայքարի մարդ կային իրաւունքներուն ու արժէքներուն կեղեքումը հետապնդող անվերջ գազաններուն դէմ։ Յայր նաեւ հայութիւնը ամէն բանէ վեր կը սիրէ ու չի ձանչնար տկարութիւն իր ազգին մէջ։ Սակայն, ո՞վ կը սպասէր, որ Յայաստանի իշխանութիւնները օր մը պիտի դառնային հայուն դիմադրութեան թիրախը, հայուն խորքը անհանգստացնող փուշը, հայուն ինքնութիւնը զալրացնող գոլութիւնը։ Երեւակալեցէք Յալաստանի իշխանութեան գործած մեղքին մեծութիւնը, որ համոզած է այդ նոյն հային, որ իր սիրած, ճանչցած, պաշտած հայր հիմա արժանի է ամենադառն դիմադրութեան ու անսանձ ատելութեան։ Այս պատկերով թերեւս իսկապէս կը հասկնանք Նոյեմբեր 9-ի ու անոր հետեւող բազմաթիւ հա-

կրնանք հասկնալ համայն հայութեան թրքամէտ հայերով կազմուած Յայաս- ազգիս իսկական նպատակները ու տանի ներկայ իշխանութիւնը։

Դժուար էր անտեսել մեր ազգին ու հայրենիքին սպառնացող վտանգը, երբ սկսած էին համապատասխանել ցեղասպանութինը մերժող ու օրական հայերուն անկումը հետապնդող Թուրքիոյ ուղերձներուն։ Երբ լարձակողն ու պաշտպանուողը համաձայնութիւն կնքեցին ու նոյն գաղափարները արձագանգեցին, համոցուեցալ որ մեր իշխանութիւնը մոլորուած է։ Իսկ իր ազգը ծուղակը նետող հայ իշխանութեան անօրէնութիւնները աններելի են, զայն արժանացնելով ամենավատ պատիժին` մինչեւ հինգ հազարէն աւելի սպաննած հայորդիներուն արիւնին չափ ինք թափէ։

Յայաստանի ապազգային ի*շ*խանութեան որոշումները տարիներէ ի վեր կր

մաձայնագիրներու բերած հիասթափու- պառակտեն հայ ազգը։ Ներկայիս կազթեան մակարդակը։ Այսպիսով աւելի լաւ մակերպուած համազգային բողոքի ցոյցերը վերստին միութիւն ներշնչեցին վերջնական որոշումը տապալելու մեր շրջանակներուն մէջ, յստակացուցին իսկական թշնամիները։ Ցուցադրեցին մէկ Ճշմարտութիւն` հայրենիքի պաշտպանութիւնը հայրենասիրութիւն ու քաջութիւն կը պահանջէ, զոհողութիւն ու իետեւողական աշխատանք։ Յայ ժողովուրդին արցունքները սրբուեցան ու անոր աչքերը սկսան լստակ տեսնել նորէն։ Սկսաւ մեղքը մեղք կոչել, սխալը չարդարացնել։ Յայ ժողովուրդը հետզհետէ կը զօրանայ ու պէտք ունի իւրաքանչիւր հայու գօրակցութեան։ Միանալու եւ հզօրանալու կամքն ու կարողութիւնը մեծագոյն սիւներէն են հայուն էութեան։ Լսե՛նք մեր դիւցազնական էութեան։ Էութիւն, որ վախ չի ձանչնար, էութիւն, որ զիջում չ՛ընդունիր։ Էութիւն, որ հսկալական պարտութիւններու ու արիւնախանձ բանակներու առջեւ կատաղօրէն կը գոռայ` «Զարթի՛ր Լաօ»։

Խմբագրութեան կողմէ

«Թորոնթոհայ» պատասխանատու չէ իր էջերուն մէջ լոյս փեսած ծանուցումներու բովանդակութեան: Մեզի յղուած բոլոր թղթակցութիւններն ու գրութիւնները ենթակայ են որոշ խմբագրումի։

ัษในได้กับได้จ

Արցախը՝ Անցնող ...

շար 12-րդ էջէն

Մայիս 6-ին, Ստեփանակերտի Սախարովի դպրոցին մէջ կազմակերպուեցաւ 44-օրեայ պատերազմին անմահացած քաջորդիներու յիշատակին նուիրուած «Խիզախութեան ժամն է հասել» խորագիրով միջոցառում։

«Պէտք է հաւատանք, որ մեր երեխաները, իրօք, Արցախը պիտի վերադարձնեն մեզի։ Բայց պէտք է ցանկանք, որ այդ վերադարձը ըլլայ ոչ թէ զէնքի, այլ գիտելիքի, մտքի ուժով» ըսաւ դպրոցի տնօրէն Լէովա Գէորգեան։ Մեսրոպ Մաշտոց համալսրանին մէջ, Մայիս 6-ին, կազմակերպուեցաւ Արիութեան դաս՝ նուիրուած մայիսեան եռատօնին։

Կարեւոր համարելով բանակ-համալսարան կապն ու կրթութիւնը երկրի անվտանգութեան ապահովման համար` համալսարաններուն մէջ արդէն աւանդոյթ դարձած է ամէն տարի Արիութեան դասեր կազմակերպելը։

Յանդիպումին՝ կը՝ մասնակցէին Պաշտպանութեան Բանակէն եւ Կրթութեան Նախարարութենէն ներկայացուցիներ։ Անդրադարձ եղաւ շարք մը հարցերու, որոնք կը վերաբերին ներկայ իրավիձակէն դուրս գալուն, երկրի պաշտպանութեան եւ անվտանգութեան։

- **Մայիս 8-ին** Ստեփանակերտի մէջ նշուեցաւ Պաշտպանութեան Բանակի հիմնադրութեան 30-ամեակը։ Տեղի ունեցած գեղարուեստական յատարգիրով ինչեցին հայրենասիրական երգեր եւ պարեր։

Փոխգնդապետ Կարմեն Ասլանեանի խօսքով` 1992-ի Մայիս 9-ը միշտ պէտք է յիշենք ու մեծարենք այն քաջերը, որոնք անհաւանական մարտու մէջ կրցան ազատագրել մեր մշակութային հնամեայ բերդաքաղաք Շուշին։ «Շուշիի ազատագրման օրը ստեղծուեցաւ կանոնաւոր բանակը։ Այսօր մենք կ՛ապրինք ծանր ժամանակաշրջան եւ զայն պէտք է կարենանք յաղթահարել»։ Ան ընդգծեց, որ իւրաքանչիւր ոք իր գործունէութիւնը պէտք է ծաւալէ ի նպաստ հայրենիքի բարգաւաճման, եւ համոզում յայտնեց, որ Արցախի յաղթանակները դեռ առջեւն են։

- **Մայիս 12**-ին, Արցախի Պետական Յամալսարանին մէջ կազմակերպեց 44օրեայ պատերազմին նահատակուած ուսանող-ազատամարտիկներու յիշատակին նուիրուած գիտաժողով։ Գիտաժողովը մեկնարկեց լռութեան րոպէով։

Յամալսարանի տնօրէն Արմէն Սարգսեան նշեց, որ 44-օրեայ պատերազմին համալսարանի 26 ուսանողներ նահատակուեցան, որպէսզի մենք ապրինք, որպէսզի ուսումնական գործընթացը շարունակուիէ,-ասել է Ա. Սարգսեանը։

Պետնախարար Արտակ Բեգլարեան իր խօսքին մէջ ըսաւ, որ գիտաժողովը լրացուցիչ պարտաւորութիւններ առաջ կը բերէ, եւ եւս մէկ անգամ կը յիշեցնէ, որ ինչպէս պէտք է ապրիլ, սորվիլ ու գիտական գործունէութիւն ծաւալել։

Armen's Math Corner

(May 2022)

Junior Problem:

In the following subtraction question, A and B represent single-digit integers. Find the value of the difference (A - B).

Senior Problem:

Vaheh hiked a trail. After hiking sixty percent of the trail's length, he had 8 km left to go. What is the length of the trail?

See answers reversed on this page

braces D.D.S., M.Cl.D., F.R.C.D.(C)

Orthodontist

Richmond Hill (Hillcrest Mall): 9350 Yonge Street, Suite 216 905-884-4161

North York: 3333 Bayview Avenue, Suite 203 416-221-0660

Downtown Toronto:
11 King Street West,
Suite C115
416-363-3018

Խմբագրութեան կողմէ

«Թորոնթոհայ» պափասխանափու չէ իր էջերուն մէջ լոյս փեսած ծանուցումներու բովանդակութեան։

Մեզի յղուած բոլոր թղթակցութիւններն ու գրութիւնները ենթակայ են որոշ խմբագրումի։

Answers to May 2022 issue of Armen's Math Corner II.
Prod.: one ; Sr. prod.: 20 km.

Torontohye Newspaper

Publisher

Torontohye communications Inc. 45 Hallcrown Place Willowdale, ON M2J 4Y4

Email:torontohye@gmail.com Phone: (416) 491- 2900 ext. 3215

Fax: (416) 491- 2211

Խմբագիր

Կարին Սաղտըճեան

Օգնական խմբագիր

Տիրուկ Մարգարեան

Աշխատակիցներ

Արշօ Չաքարեան Թամար Տօնապետեան

Էջադրում

Արա Տէր Յարութիւնեան

Վարչական Պատասխանատու

Միսակ Գաւլագեան

Ծաևուցումներ

Սեւակ Յարութիւնեան **Դեռ.՝ 416-878-0746**

sales.torontohye@gmail.com

Editor

Karin Saghdejian

Administrator

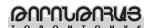
Missak Kawlakian

Advertisements

Sevag Haroutunian (416- 878-0746)

Design & Graphics:

Ara Ter Haroutunian (aragraphics@gmail.com)

CASSANDRA HEALTH CENTRE

ARMENIAN MEDICAL CENTRE & PHARMACY

Gastroenteology

Dr. Mari Marinosyan

Family Physician

Dr. Omayma Fouda

Family Physician

Dr. I. Manhas

Family Physician

Dr. H. Kavazandjian

Family Physician

Physioworx Physiotherapy

DR. MARI MARINOSYAN

Family Doctor

Accepting New Patients

Located at Cassandra Health Centre 2030 Victoria Park Ave.

Please call 416-331-9111 to arrange an appointment

Vartan (PharmD, RPh), Sarkis (BScPhm, RPh) & Maral Balian (PharmD, RPh)

Դեղագիրներու պատրաստութիւն` շաբաթական լատուկ տուփերու մէջ։

Արեան ձնշման քննութիւն եւ հետեւողականութիւն` անվճար։

Շաքարախտի քննութիւն։

Դեղերը իրենց հասցէներուն առաքելու անվճար սպասարկութիւն։

Տարեցներու 10% զեղչ։

Կը յարգենք եւ սիրով կը կատարենք բոլոր ապահովագրական ընկերութիւններու պայմանները։

Walk - in Clinic բաց է շաբաթը 6 օր։ Կրնաք բժիշկները տեսնել առանց ժամադրութեան։

WALK-IN CLINIC ONSITE 416-331-9111

Դիմեցէք մեզի եւ պիտի դառնաք մեր մնայուն յաձախորդը

2030 Victoria Park Ave. (south of Ellesmere) North York, ON M1R 1V2

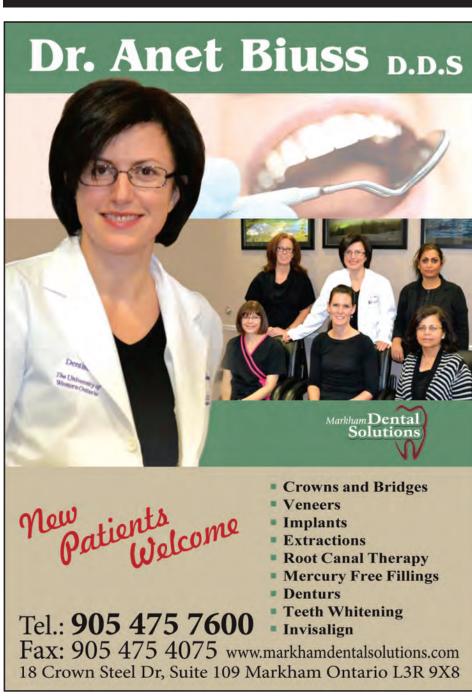
> Tel: 416-449-2040 Fax: 416-449-2048

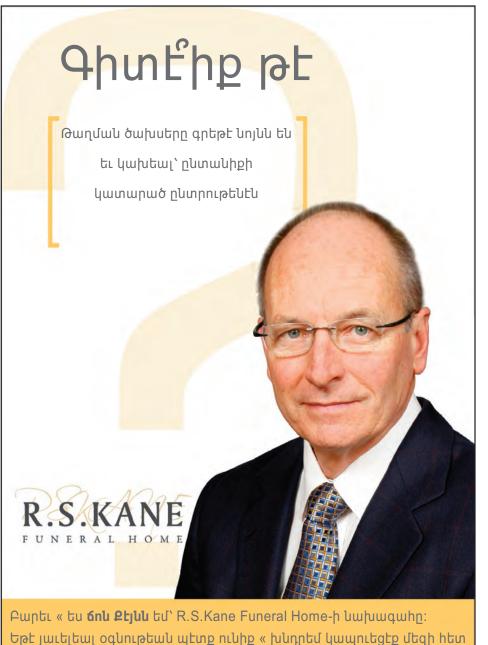

ጓեռ. 416-221-1159 Կամ e-mail: info@rskane.ca